

SLOVENSKI PRIJATEL.

Izhaja enkrat
v mesecu.

Za cerkev, šolo in dom.

Velja na leto
4 fl. po pošti.

Št. 12.

15. decembra 1860.

IX. letaj.

Pridiga za god sv. treh kraljev.

(Vera, upanje, ljubezen; gov. J. F — i v Gorici.)

„In so odperli svoje zaklade, in mu darovali zlata, kadila in mire.“ Mat. 3.

V v o d.

25. grudna 4000 let po stvarjenji sveta se je Jezus, Zveličar svetá, rodil v bornem hlevcu poleg Judovskega mesta Betlehema. Oznanil je najpred njegovo rojstvo angel pastirjem. Ob enakem času pa se je na Jutrovem posebna zvezda prikazala. Modri možje so jo kmali zagledali in od Bogá razsvetljeni koj spoznali, da se je Mesija rodil. Brez odlašanja se na težavno pot podajo novorojenega kralja iskat in počastiti. V Jeruzalem pridši poprašujejo po Njem, rekoč: „Kje je novorojeni kralj Judov? Zakaj vidili smo Njegovo zvezdo na Jutrovem in smo prišli Ga molit.“ Herodež je sklical vse velike duhovne in pismarje ljudstva, ter jih je izpraševal, kje bi imel novi kralj rojen biti. Zvedel je po njih, da, kakor stoji zapisano pri prerokih, bi mogel Mesija v Betlehemu rojen biti. Trije modri se nikar ne obotavljajo, jo koj v Betlehem odriniti. Zvezda pred njimi gre in jim pot k Mesiju kaže; kar obstoji nad hišico, kjer je Mesija prebival; modri vanjo stopinjo, najdejo Jezusa z Marijo in Jožefom. Spodobno se jim poklonivši pred malim detetom pokleknejo, ga molijo in mu tri darove darujejo: kadila, zlata in mire. Tako so počastili ssv. trije kralji, pervina paganov ali ajdov, Jezusa, Odrešenika celega svetá.

Ali pa veste, zakaj da so ssv. 3 kralji Jezusu zlata, kadila in mire darovali? Vam povem: Bila je namreč na Jutrovem navada pred kralji in velikaši poklekiniti in jih s kakimi darovi obdarovati. To šego so tudi trije modrijani spolnili:

zlata so mu podelili kot pravemu kralju, kadila kot pravemu Bogu, in míre kot umerljivemu človeku. In po tem takem spoznali in pocastili so ga za Boga, za kralja in za človeka. In za Boga, kralja in človeka ga moramo spoznati in pocastiti tudi mi. In kot takemu treba, da Mu darujemu naslednje tri darove :

1. Vero kot Bogú,
2. upanje kot kralju, in
3. ljubezen kot človeku.

Kako naj se to zgodi, vam z božjo pomočjo dans razložim. Naj bo vse k večji časti božji in našemu zveličanju v prid !

Razlaga.

1. Vera, upanje in ljubezen so tri nar žlahnejši darovi, ktere Jezusu novorojenemu Odrešeniku darovati zamoremo. Jezus je pravi živi Bog in kot takemu darovati imamo vero, da terdno vse resnice Njegove sv. vere verujemo in po veri tudi živimo.

a) Sv. vera, ktero je Jezus oznanoval, in jo naši sv. katoliški cerkvi izročil, nas veliko resnic uči, v zveličanji neobhodno potrebnih. Med temi resnicami so pa tudi take, ktere so mesenemu človeku neprijetne in zoperne. Neprijetna je postavim zapoved čistosti nesramnežem, ponižnost prevzetnežem, ljubezen maševavcom, radodarnost in usmiljenje terdovratnežem in oderuhom. Spet druge teh resnic so nam pa nezapopadljive. Kdo je v stanu zapopasti postavimo presv. Trojico, veličenje Sinu božjega, pričujočnost Jezusovo v zakramentu presv. Rešnjega telesa, zedinjenje Njegove božje nature z človeško, in še veliko drugih resnic? Pred bi morje v žlico spravili, kot pa take resnice razjasnili in jih skoz in skoz zapopadli. Naj bistrejša pamet jih pretuhtati ne more. Ali smemo pa toraj take resnice, ktere so nam ali nezapopadljive ali neprijetne ovreči in vanje nikar ne verovati? Nikar ne, tega ne smemo se prederzniti. Marveč verovati moramo vse resnice, ktere nas je Jezus učil in nam jih sv. katoliška cerkev v njegovem imenu verovati zapoveduje, naj jih zapopademo ali ne, naj so nam prijetne ali zoperne in to tako živo, kakor bi vse skrivnosti s svojimi lastnimi očmi vidili, in jih s lastnimi ro-

kami šlatali. In zakaj bi nek Jezusu ne verovali? Saj verujemo, ne res? na besedo kakęga modrijana, da se ta ali una reč v natori tako in ne drugaci godi, čeravno mi, v tej reci premalo zučeni, je ne zapopademo. Tako postavim verujemo na besedo učenih mož, da se zemlja krog solnea, ne pa solnce krog zemlje suče. Ali pa vsi, ki to verujemo, tudi zapopademo, kako da je temu tako? — Ako tedaj na besedo človeka, ki je zmotam podveržen, marsikaj nam nezapopadljivega verujemo, ne bomo pa Jezusu verovali, ki je večna resnica, sam živi Bog, neskončna modrost, ki ne more se zmotiti, ne goljufati ne goljufan biti? „Kakor hitro je Bog govóril, verovati moramo, pravi sv. Efrem. In sv. Avgústin pa terdí: „Popred bi dvomil, da živim, kakor da bi to res ne bilo, kar sem kot božjo besedo zvedel. Zatorej verujem tudi to, česar ne zapopadem, ker moja vera, ako le to obsega, kar zapopadem, ni nobena čeznatorna in zasluženja vredna vera.“ In ravno tako vero tirja Jezus sam od nas, alj kar, nam žuga večno pogubljenje, rekoč: „Kdor ne veruje, je že obsojen“ (Jan. 3, 18.) „Brez vere“ — pravi pa sv. Paul — „je nemogoče Bogu dopasti.“ Tedaj ni drugači, kot da verujemo vse, kar nas je Jezus učil in kar nam sv. mati katoliška cerkev v imenu Jezusovem verovati zapoveduje. Toda, da Jezusu dopademo, ni že zadosti, da samo verujemo ampak treba je tudi, da našo vero v djanju kažemo.

b) Naš Zveličar Jezus Kristus je šel nekega dne iz Betanije v Jeruzalem. Gredé memo figovega drevesa je lačen hotel njegovega sadu jesti; toda, ker ne najde na njem drugega kot listje brez sadú, ga prekolne. In drevo je pri tej priči vsahnilo. Ali veste, zakaj da je Jezus čez to figovo drevo prekletstvo izrekel, da je koj vsahnilo? Častiti oče Beda nam pové zakaj: „Gospod je storil“ — pravi on — „prekletost drevo vsahniti, da bi vsi, ki to slišijo, vedeli, da bojo po božji pravici obsojeni, ako bodo zadovoljni samo zeleneti (to je samo verovati), ne pa sadu donašati.“ Tega nas Jezus tudi z besedo naravnost uči, rekoč: „Ne vsak, ki pravi k meni gospod, gospod, pojde v nebeško kraljestvo, ampak ki voljo mojega očeta spolnuje, ki je v nebesih.“ Iz vsega tega si pa povzamemo, da se zveličati drugaci ne moremo, kakor da vse veru-

jemo, in kakor verujemo, tudi mislimo, želimo, govorimo, delamo in sploh se po veri na tanko obnašamo. To je za nas skazene Adamove otroke scer ojstra ali vendar neóvergljiva resnica! Zatorej se pa zdaj tudi k vam obernem in vas uprašam: Ali verujete vse in po veri tudi živite? Upam, da med nami ne bo tistih prevzetnežev, ki bi kako nezapopadljivo ali neprijetno resnico verovati se branili, marveč sem zagotovljen, da veseli sprejmete vsako resnico, ki jo vam sv. katoliška cerkev verovati zapoveduje. Toda povejte mi samo, ali ni med nami pa takih zanemarnežev, ki samo le verujejo, po veri pa nikar ne živijo; ki tedaj imajo listje brez potrebnega sadú? Oh koliko ni takih kristjanov! So kristjani, ki verujejo: „blagor je vbogim v duhu;“ toda vendar svojo revščino preklinjajo, noč in dan tuhtajo, se krivičnih potov poslužujejo, da bi se ubožtva znebili ali h kakemu premoženju dospeli! So kristjani, ki verujejo, da je blagor krotkim, toda vendar za vsako majhno krivico in zamero ihtajo, se rotijo in maščujejo! So kristjani, ki verujejo, da usmiljeni bodo pred Bogom tudi usmiljenje dosegli, in vendar se svojemu bližnjemu neusmiljene skazujejo! So kristjani, ki verujejo, da blagor je žalostnim, ki obžalujejo svoje pregrehe, toda sami nič slišati nočejo ne od pokorjenja ne od obžalovanja svojih storjenih pregreh! Ja so tudi taki, ki verujejo, da je blagor tem, ki zavolj pravice preganjanje terpijo, da je gorje pa tem, ki se Boga in njegove pravice sramujejo, in vendar glejte jih, kako se vsim pobožnim spakujejo, jim gerde priimke pridevajo, sami pa po keršansko živeti opuščajo, da bi jih drugi ne grajali ali zanicovali.

So tudi taki, ki verujejo, da blagor je tem, ki so čistega in mirnega serca, toda kdo je v stanu prešteti njih ostudne želje in djanja, katerim so oni udani; kdo premore popisati njih spačenost, s katero sosedu zabavljajo, ga sovražijo in zdražbe med ljudmi vnemajo in redijo? O prekleto drevo, ki samo listje brez sadú poganjaš! „Kaj pomaga, moji bratje!“ — vas vprašam s sv. Jakopom — „če kdo pravi, da ima vero, del pa nima? Ga bo li vera mogla zvelicati; (Jak. 2, 14.) „Kakor je namreč telo brez duše mrtvo, tako je tudi vera brez del mrtva.“ (Jak. II. 26.)

Ako je temu taka, stopimo, k novorojenemu detetu v Be-
tlehemske štalice in darujemo Mu, kakor Bogu pravo vero, da,
kakor smo do zdaj slišali, vse resnice Jezusove vere terdno
verujemo in po veri tudi živimo.

Toda Jezus je tudi kralj, in kot takemu darujmo Mu:

Upanje, da vse in prav upamo, kar nam je dati obljubil.

a) Kar kralj ali cesar svojim podložnim obljubi in še s
svojim lastnim rokopisom poterdi, imajo za sveto in gotovo,
terdno se zanašajo, da bojo vse prejeli, kar in kako jim je
dati obljubil. Kristjani! Kdo je resniciši in zvestejši v svojih
obljubah, kot kralj vseh kraljev, za ktere Jezusa spoznamo?
In kateri kralj pa bo lažej svoje obljube spolniti mogel in hotel,
kot Jezus, ki je vsegamogočen in neskončno dobrotljiv in
usmiljen, ki vse zamore in hoče dati, kar nam je obljubil?
Obljubil nam je nebesa. „In to je obljuba,“ — pravi sv.
Janez — „ktero nam je (Jezus) obljubil večno življenje;“
(1. Jan. 2, 25.) Obljubil nam je nadalje svojo sv. gnado.
„Zakaj prikazala se je gnada Boga Zveličarja vsem ljudem,“
uči sv. Paul (Tit. 2, 11.) Obljubil nam je tudi odpuščanje
naših grehov, kakor On sam pravi, rekoč: „Ako vi ljudem
njih grehe odpustite, vam bo tudi vaš nebeški Oče vaše grehe
odpustil.“ Obljubil nam je še pomagati v vseh okoliščinah
našega življenja: „Karkoli bote Očeta v mojem imenu prosili,
bote prejeli;“ (Jan. 16, 23.) Tako govori Jezus in mi pa
vse to od Jezusa dobiti upajmo. In kako bi ne? saj On, ki
ptice pod nebom in črve v zemlji redi in lilije na polji oblači,
gotovo nas, svojih otrok, po svoji podobi stvarjenih, pozabil ne
bo. Zatoraj kolikorkrat se proti nebu ozremo, mislimo si za
gotovo, da tamkej gor je tudi za nas prostor pripravljen in spom-
nimo se na Jezusa, ki je rekel: „V hiši mojega Očeta je veliko
prebivališče, grem tje vam prebivališče napraviti.“ Nam težko
stoji to ali uno zapoved spolnovati in mi že omahujemo, le
Jezusu se serčno priporočimo, naj bi nas On s svojo sv. gnado
podpiral in krepčal božjo voljo stanovitno spolnovati; saj nas
on sam vabi k sebi rekoč: „Pridite k meni vsi, ki terpite in
ste obteženi, in jaz vam bom pomagal.“ Nas pa naša raz-
žaljena vest velikih ali obilnih grehov toži, nikar ne obupajmo,
marveč pred božjega namestnika stopimo, vseh svojih grehov

se ponižno in zgrevano spovejmo in upajmo, da, ko nas spovednik odveže, nam Jezus prijazno reče: „Zaupaj sin, hči, tvoji grehi so ti odpušteni. In smo še v tako hudih okolišninah, podvizajmo se vselaj in serčno k Jezusu, in On bo naša tolažba, naše veselje, naša podpora toliko, kolikor nam bo v naše zveličanje za potrebno spoznal.

b) Toda sv. Albert veliki pravi: „Upanje brez zasluženja ni nobeno upanje, marveč prederznost se mora imenovati.“ Treba nam je tedaj, o kristjani, da si tudi prizadevamo to doseči, kar od Boga dobiti upamo in to toliko, kolikor sami premoremo z božjo pomočjo. Sv. Karl Boromej nam je pravega upanja lep zgled. „Mi moramo scer“ — pravi on — „vselaj naj bolje upati, toda vselaj moramo tudi naj bolje delati.“ Kakor je govoril, tako se je tudi djanski obnašal. Neprenehoma si je opraviiti dal, nobenega hipa ni potratil in navadno si je clo čas spanja krajšal in ga molitvi posvetil. Ko so mu očitali, da si po takej poti zdravje kalí in življenje skrajša, jim je odgovoril: „Telo bo kedaj na smertni postelji ali gotovo v grobu zadosti dolgo počivalo. Delati in moliti je prva in naj imenitnejša potreba cloveka. Kdor za nebesa ne dela, naj jih zastonj pričakuje; zakaj le silni jih bodo na-se potegnili.“ Tako sv. Karl Boromej. Ravnajmo se po njegovem zgledu. Naše upanje bodi delavno; to je: trudimo se tudi sami, to zadobiti, kar od Boga zadobiti pričakujemo. Sicer Jezusu dopasti ne zamoremo. Toda koliko ni kristjanov, ki slabo upajo, ki upajo scer od Boga zadobiti časne in večne dobrote in milosti, toda malo nič tega ne storijo, kar in kakor Bog od njih tirja. So kristjani, ki upajo priti v nebesa, toda nikar varovati se nočejo greha, nočejo se udeležiti dobrih del pa vsega drugega, kar cloveku v nebesa pomaga. So kristjani, ki upajo božje pomoči ob času skušnjave, ob času križev in nadlog, toda nikar se nočejo ogniti slabih priložnost, ki jim skušnjave obudujejo, nikar se nočejo odpovedati razberzdanostim, iz katerih se bolezni, reve in težave rodijo. So kristjani, ki upajo odpušcanje svojih grehov zadobiti, toda vendar se nočejo odpovedati ne grehu ne priložnosti v greh, nočejo doprinašati vrednega sadú zveličanske pokore. So kristjani, ki upajo obilno pridelka in blagoslova v vseh svojih opravilih, toda nočejo se truditi in pridno gospodariti,

nočejo svoje družine pridno čuvati, nočejo dobrega namena delati in se božjega žegna vredne storiti. Kristjani! Vse tako upanje je prazno, abotno, našemu ljubeznivemu Jezusu pa zoperno.“ Zastonj sé upa na Gospoda, ako se dobrih del ne doprinaša.“ Sv. Laurenciji Justin. Ljubi moji! ako je temu tako, ni drugači kot da stopimo v drugič k Jezusu in Mu darujemo upanje, da upamó vse pa tudi prav, kar nam je On kot naš pravi kralj obljubil. — Ali Jezus je tudi človek in kot takemu darujmo Mu tretjič ljubezen, da Njega preserčno ljubimo, ki nas je kot človek preserčno ljubil.

3. Sin božji je postal človek in kot človek je zavolj človeškega rodu neizrečeno veliko prestajal. Odpovedši se nebeskeje časti je podobo revnega hlapca nase vzel. Rodil se je v merzlih jaslicah, ležal med živino, tresel se je mraza. Še kot mlado dete je vbežati moral pred grozovitnim Herodežem v tuji Egipt. In koliko preganjanja, obrekovanja in zaničevanja ni od svojih priseženih sovražnikov preterpeti imel! In koliko se ni trudil po svoji domači deželi, naj zagrešenega človeka na pravo pot zveličanja pripravi! In kdo je v stanu popisati njegovo terpljenje, katerega je na duši in na telesi zadnje dni svojega življenja prestajal! In veste, zakaj da je Jezus toliko prestajal ali za koga da je terpel? Prestajal in terpel je vse iz gole ljubezni do nas. O prečudna ljubezen! Jezus nam veče ljubezni skazati ni mogel, kakor sam pravi: „Veče ljubezni od te nima nobeden, da kdo svoje življenje dá za svoje prijatelje“. Jan. 15, 13. Ali ni torej Jezus, ki je za nas toliko storil in se nam v smert daroval, vreden da ga ljubimo, ja ljubimo iz vsega serca, iz vse pameti in iz vse svoje moči? Kdo izmed nas ni pripravljen iz ljubezni do ljubeznivega Jezusa vsemu nar ljubšemu in nar drájšemu, kar ima, se odpovedati ja clo svojega lastnega življenja se znebiti, ako bi to Jezusova zapoved od nas tirjala? Tako so svetniki ravnali. Oh kako serceno ga niso ljubili! Kaj vsega niso iz ljubezni do Njega prestajali! Nobena še tako strašna muka, ali še tako prilizavna obljuba ni bila v stanu, jih od Jezusa ločiti. Na povelje grozovitnih trinogov so jih topli in mesarili, so jim nohte tergali, zobé izbijali, oči izkljuvali, na različnih pekli, na gromadah jih žgali, in sploh vse hudobije nad njimi doprinašali, katerih človeška

grozovitnost le zmisliiti premore. Toda vse zastonj. Njih serčnost je vse muke presegla. Naj vam v pričo tega le eno samo prigodbo povem. Bile so namreč tri sestre, po imenu: Fides, Spes in Charitas; po slovenski bi jih pa imenoval: Vera, Upanje in Ljubezen. Da so bile teh lepih imen vredne, njih djanje priča. Grozovitni sodnik Antioh jim je zavolj Kristusove vere, kateri so bile preserčno udane, pred svojo sodbo priti ukazal. Strašne muke jim grozovitnež žuga, ako se Jezusu ne odpovejo. Ali sestrice mu neprestrašeno odgovarjajo: „Kaj ne veš, da kristjanov naj večje veselje je, za Kristusa terpeti in umreti?“ Na tak odgovor je bila najpred sv. Fides bičana, potem ji persi odrezane in vtonjena v kotel vrelega olja, in na posled vsega tega pa ob glavo djana. Tako je bila prva sestra martrana. Prišla je druga sestra na versto, sv. Spes. Ta pa je bila z volovskimi žilami tepena, rebri so jej bile z železnimi glavniki raztergane, in potem ko je bila v žarečo peč veržena, je bila pa v posodi polni vrele smole zadušena. Tretjo sestro Karitas, naj mlajšo med njimi, komaj 9 let staro skuša še enkrat sodnik premotiti in krivim bogovom pridobiti. Naprejpostavlja ji vse strašne muke, ter ji reče: Hčerica moja! pametna bodi, ako nočeš enako tvojima sestrama grozovitnih muk umreti. S tem jo je užugati mislil; toda zastonj; nar mlajša mu še nar serčnejši odgovori: „Se motiš Antioh, vse te muke me ne bodo premotile zapustiti Jezusa Kristusa, kterega preserčno ljubim.“ Sodnik se na te njene besede hudo zjezi, da jo ukaže koj pretepati in iz visokega kraja vreci, da so se ji vsi udi spahnili in nazadnje jo še da s svedri prevertati. Tako so se vse te tri sestre, čeravno še prav mlade, z naj večo serčnostjo darovale. S enako serčnostjo so vsi drugi mučenci, stari in mladi, krepki in slabotni svoje muke prestajali. Ja popred so se naveličali trinogi jih martrati, kot pa oni iz ljubezni do Jezusa terpeti. Veseli, ja clo prepevaje so šli nekteri v terpljenje in smert. Kaj jih je nek tako oserčevalo? Kaj drugega kot ljubezen, ktera je v njih sercih do Jezusa plantela. O preserčni svetniki, ki ste tako serčno Jezusa ljubili! Kakšna ljubezen pa v naših sercih do Jezusa planti? Kako pa mi to našo ljubezen do Jezusa na znanje dajamo? Oh, smojem se obstat, da serčne ljubezni do

Jezusa se redko, ja zmiraj redkejši med nami nahaja. Zadosti je ena priliznjena beseda, ena puhla obljuba in glejte mladenč in deklina se vdasta, grešita in Jezusa žalita. Zadosti je ena nepremišljena zamera in ah! unamejo se prepiri, in dolgo sovražstvo unej zapovedi ukljub, po kateri nam Jezus krotkost in prijaznost toliko priporočuje. Zadosti je nečimern dobiček, ki se komu ponuja in že se pozabi na Jezusa in njegovo zapoved, verstijo se grehi; se laže, krade, priseguje, spodkopuje, obrekuje in kdo ne ve, kaj še vsega ne počne lakomnež, da si le spolni svoje lakomne želje. O nehvaležni otroci! Kje je tedaj ljubezen, ki ste jo Jezusu dolžni! Kedaj boste prave serčne ljubezni do Jezusa zagoreli! Kdaj boste začeli Jezusa ljubiti, Jezusa rečem, ki je iz gole ljubezni do nas reven človek postal, za nas terpel in umerl! — Ali je mogoče, vse to premišljevali, kar je Jezus za nas storil, in duša in telo se Njemu ne daruje? — Ne ni mogoče, moj ljubi Jezus, da bi se tebi ne udali! Sprejmi torej danes še naš tretji dar, ki se imenuje: ljubezen. Ja mi te bomo čedalje ljubili, iz ljubezni do tebe hočemo vse storiti, vse preterpeti in nobena reč, naj ljubša, naj drajša nas nima več premotiti, te kadaj razžaliti. Vsak naš zdiblej in migljeje bodi tebi posvečen. Tvoji želimo in hočemo do zadnjega trenutka ostati!

Tako smo Jezusu darovali tretjič ljubezen, da ga hočemo preserčno ljubiti njega, ki nas je popred preserčno ljubil. In po tem takem podali smo naše tri darove, ki se glasijo: vera, upanje in ljubezen.

S k l e p.

Pripoveduje se iz življenja zveličanega Hermana Jožefa, da je v prvi mladosti že prav pobožno in sveto živel. Pridno se je učil zveličanskega nauka, goroče pa molil. V cerkev je prav rad zahajal, pred podobo ljubeznivega Jezusa klečal, ga nago-varjal, Mu vence spletal in cvetlice pokladal. Z ljubeznjivim pogledom se je Jezus na-nj oziral in ga razveseljeval. Veseliši kakor kdaj, podviza se Herman spet v cerkev pred Jezuščka v naročjih Marije Device. Z jabelkom v roki in klečé na kolnih, ponuja ga ljubemu detetu, resno in otroško ga prosi, da bi vendar ta dar poln goreče ljubezni sprejeti hotel. In glejte, kaj se zgodi: ljubeznivo dete Jezus steguje svoje rokice po

pobožni daritvi, se darovavcu milo našmehlja in ga prijazno zahvali. Ali tudi čedalje je Jezus tega angeljskega mladenca vsega hudega varoval, ter mu veliko dobrot v povračilo njegove serčne ljubeznive daritve podelil.

Kristjanje! ali je to resnica ali pa le pobožna govorica ne vem: toda gotovo pa vem, da blagor nam bo, ako smo danes res odkritoserčno „vero, upanje in ljubezen“ Jezusu v dar prinesli. Kot Bog nas bo z vsem potrebnim za dušo in telo pre-vidoval; kot kralj nam bo vselaj pravico skazoval, kot človek nas bo ljubil in svojega učlovečenja, terpljenja in smerti deležne storil. O da bi se res vse to nad nami spolnilo! Vam se priporočimo, ssv. trije kralji, vi prosite za nas! In ti o Jezus, pa podpiraj nas, blagoslovi nas, da se naša današna daritva res spolni. Amen.

Pridigo za prvo nedeljo po sv. treh kraljih.

(Od mlačnosti zastran cerkovanja. Govoril rajni Blaž Hermeter.)

„In prigodilo se je, da so ga tretji dan v tempelju našli“. Luk, 2, 46.

V v o d.

Že v stari zavezi je Bog judom dal zapoved, naj se vsako leto trikrat v Jeruzalemskem tempelju snidejo, božjo službo opravljat. Natanjčno so judje to zapoved spolnovali, in so-tedaj prihajali trikrat v letu iz vseh krajev dežele v Jeruzalemski tempelj — o velikonoči namreč, o binkošti in ob koncu žetve, ko so bili že vse poljske pridelke srečno spohranili (Izv. 23, 15—18.) Zakaj razun Jeruzalemskega tempelja, ni bilo nobene veže božje v judovski deželi. Ravno na taki poti v hišo Gospodovo po današnjem sv. evangelju tudi Jezusa, Marijo in Jožefa najdemo, kako namreč v Jeruzalem potujejo, tamkaj velikonočni praznik obhajati, in dajejo nam vsem prelep izgled gorečnosti za očitno službo božjo.

Tudi sveta mati katolijska cerkev nam v svoji drugi zapovedi zapoveduje, naj vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik v hišo božjo k sv. maši in razlaganju božje besede pridemo. Ali se ta zapoved tudi med nami tako zvesto spolnuje, kakor nekaj med judi? Alj se pri nas najde tolika gorečnost za hišo in službo božjo, kakoršno nam v današnjem evangelju Jezus, Marija in Jožef v izgled postavijo?

Bogu bodi milo potoženo, kako pogosto dan današni ljudje proč cerkve ostajajo in službo božjo zanemarjajo! „Veseli me, kolikrat mi rečejo: naj gremo v hišo Gospodovo“ — je pobožni David prepeval (Ps. 121, 1.): dan današni pa je dosti kristjanov, katerim prav hudo merzi, kadar jih zvonov glas v hišo Gospodovo k službi božji vabi. Nobena pot, ki jih pelje na dobre volje in posvetno veseljevanje, nobeno opravilo, ki jim nekoliko časnega dobička obeta, jim ni pretežavno, in imajo za-nj vselaj časa in priložnosti dosti; zastran cerkovanja in službe božje pa imajo vedno toliko izgovorov, da bi mislil, neka sovražna spaka te ljudi zaderzuje, da ne pridejo v cerkev, zajemat zveličavnih dobrot iz nevsahljivega studenca milosti božje, ter prosit, hvalit in molit Gospoda svojega Boga. Ne smem vam zamolčati, ljubi poslušavci, pregreh, ki se jih pri svojem cerkovanji dolžni storite, ne smem zavolj Boga ne, zavolj svoje oestre pastirske dolžnosti in zavolj zveličanja vaših duše. Rana se ima najprej spoznati in ogledati, potem se še le more zdraviti. Zato hočemo danes premišljevati „gorečnost Jezusovo, Marijino in Jožefovo za hišo Gospodovo in službo božjo; nasproti pa našo mlačnost in nemarnost y tem, kar obiskovanje cerkve in očitno službo božjo zadeva. Kdor božjo besedo posluša, je podoben možu, ki je svojo hišo na skali sozidal, in nobena nevihta je poderla ne bo! (Math. 7, 24.) Kdor ima ušesa, naj posluša, da bo zveličan.

Razlaga.

1. Marija in Jožef peljeta Jezusa v tempelj Gospodov, ko je bil še le 12 let star. Resnično so pobožni starši, Marija in Jožef, globoko v svojem srcu občutili, kako prijazne so prebivališča Gospodove, in so enako gorečnost in veselje, ki so ga sami do hiše božje imeli, po svojem človeškem spoznanji tudi v presvetem detetu oživiti si močno prizadevali. Zakaj: „Blagor jim, ki v Tvoji hiši prebivajo, na vse večne čase Tebe hvalijo, o Gospod!“ (Ps. 83, 5.)

Tukaj imate prelep izgled, starši vi, kako naj svoje mlajše že o prvih letih obiskovanja cerkve božje privajate. Kako vi, keršanski starši, ta izgled posnemate? Pogosto svojih otrok ne

priganjate dosti v cerkev k službi božji, jim pustite vsak prazen izgovor obveljati ali jih pa verh tega še sami izgovarjate, da jim je pot v cerkev preležavna, da nimajo časa, ker jih doma potrebujete, da otroka še ne veže cerkvena zapoved i. t. d. Kako pa je to, da imajo vaši otroci toliko časa nemarno postopati, v družbi drugih nemarnežev po cestah divjati, kjer brez varha sem ter tje reči počenjajo, kterih imenovati se ne spodobi. Po kerčmah in veselicah svoje otroke radi seboj vodite, kadar pa v cerkev greste, jih pa doma puščate. Kaj čuda, da mlačnost za hišo Gospodovo in nemarnost za službo božjo dan današnji vedno narašča, ker se starši tako malo prizadevajo, serca otrok z ljubeznijo do Boga napolniti? Po tem takem pride, da je odrasčnim cerkev obiskovati nadležno, da se jim toži, svojemu Bogu vredno službo opravljati; odtod pride, da naše cerkve večidel prazne stojijo, in nas zadevajo besede, ki jih je Bog Izraelskemu ljudstvu govoril, rekoč: „Boga, ki jim je življenje dal, so zapustili, in pozabili Gospoda svojega Stvarnika.“ (V. Mojz. 32, 18—.). Zato povej, ti mati, svojemu detetu, kadar mu prvi košček kruha podaš, da vsak dober dar pride od zgorej od Očeta luči; povej mu, da je v cerkvi tron in prebivališče Tistega, ki daja rast zemlji in tek živeža, od kterega prvi dihljej svojega življenja in vse dobro imamo, da bodo tvoji otroci enkrat vedeli, kamo iti prosit, kadar jih bo pomanjkanje stiskalo, pa tudi komu hvalo dajati, ako jih Bog s svojimi dobrotami požegna. Nevsmiljena je mati, ki se svojim otrokom zataji in jih zapusti, res kamnitega serca pa bi bila tista mati, ktera bi svojim mladim dobrotljivega Očeta nebeškega zatajila, in mu ne pokazala poti v cerkev, kjer nam On svoje dobrote tako obilno deli.

Zato privajajte, starši vi, že od mladih nog svoje otroke obiskovanja sv. cerkve in službe božje, zakaj sam Jezus jih nedolžne sirote ljubeznivo k sebi kliče, rekoč: „Pustite malim k meni priti, ker njih je nebeško kraljestvo.“ „Iz ust malih in dojcencov si je Bog vredno hvalb pripravil (Ps. 8, 3.); tedaj jih naj rano privadite, v cerkvi svojega ljubeznivega Očeta nebeškega hvaliti in moliti. Le tedaj, če bote vi mlade serca svojih otrok z gorečnostjo za hišo božjo in božjo čast napolnovali, bodo oni enkrat vaše veselje in tolažba, zvesti služabniki pa tudi ljubljenci božji.

2. Jezus, Marija in Jožef so imeli tri dni hoda v Jeruzalemski tempelj, in vendar jim ta dolga pot ni bila pretežavna, ampak s serčnim veseljem so se podali v hišo Gospodovo, s pobožnim kraljem Davidom rekoč: „Moja duša hrepeni po veži Gospodovi, in moje serce poskakuje v živem Bogu.“ (Ps. 83, 2 — 3.) Ljubi kristjani! ali tudi mi tako radi obiskujemo cerkev božjo? Žalibog, da se tega ne moremo hvaliti. Bil je čas, ko so ljudje še imeli pravo gorečnost za božjo hišo in božjo čast, ter so po izgledu sv. družine zahajali na božjo pot v daljne kraje, da bi se pokorili in Bogu vredno službo opravili, pa med nami danes je vse drugače. Dosti se jih nahaja, ki kersansko navado božjih potov zamečujejo in ugovarjajo, da je nespametno, Boga v daljnih krajih iskati, ker je On v domači cerkvi ravno tako pričujoč: da se na božjih potih ljudje le razvadijo in mnogo hudobij doprinašajo; da se po takem klatenju važne domače opravila zamujajo in lenoba podpira i. t. d. Alj vse to je abotno in prazno oponašanje. Zakaj to je jasno, da tisti človek Bogu vrednejše služi in mu bolj dopada, ki se za Njegovo čast mnogo trudi, kakor tisti, ki si k časti božji le malokaj prizadeva. Očitno je tedaj tistemu božja čast bolj pri sercu, ki iz tega namena dolgo pot stori in zravno mnogo težav preterpi, kakor unemu, ki si komaj časa vzame, domačo cerkev obiskati, ki jo pred svojimi durmi ima. Res da je Bog povsod, v domači ravno kakor v daljnih cerkvah, to pa je razloček, da je človek, ki z dobrim namenom na božje pote zahaja, goreč, kateri pa doma ostaja, po navadi mlačen kristjan. Tudi je lažnjivo, da bi se pobožen človek na božjih potih razvadil, zakaj le taki malopridneži se prederznejo na božji poti kaj hudobnega počen-jati, ki tudi doma poštenega zaderžanja ne kažejo. Kar pa zamudo domačih opravil zadeva, poslušajmo, kaj Jezus pravi: „Le eno je potrebno;“ išcite naprej nebeškega kraljestva in njegove pravice, vse drugo bo vam naverženo!“ (Math. 6, 33.). Pa kaj bi to reč dalje zagovarjal in govoril ljudem, ki v globočini svojega serca nimajo nobenega veselja do Boga, nobene gorečnosti za Njegovo čast. Vsak dan se lahko prepričamo, da je jim, ki božje pote grajajo in zaničujejo, tudi v domačo cerkvo predalet, naj bi ravno tik hiše stala.

Pa ne le samo daljnih božjih potov se sedajnim kristjanom-toži, ampak celo obiskovati domačo cerkev se jim pretežavno dozdeva. Kolikobart slišimo toževati: Je enkrat predaleč; je pot pregerda — danes se mi ne poljubi iti v cerkev. O vi leni kristjani! tako vam je čast hiše božje pri sercu? Če imaš ti gospodar ktero kupčijo napeto, ki ti obilen dobiček obeta, letel bi, naj bi bilo, na kraj sveta za njo, ne bila bi ti prepredolga ali pretežavna. Tako tudi vam, prosti ljudje, pot v kerčmo, na dobro voljo, na ples, in vaše pogubljive poti v temni noči niso nikdar pretežavne; kadar je pa v cerkev iti, se tako radi s tem izgovarjate. Tako vi namesto božjega kraljestva iščete posvetno in ste zato, kar se neporednim počutkom mesa prilega, vedno vsi na nogah, za čast hiše božje pa ste po navadi mlačni. Ker pa imate do Gospoda svojega Boga tako malo veselja, se bo tudi On vas nehvaležnih otrok odpovedal, rekoč: „O da bi vendar bili merzli ali topli! Ker pa niste ne merzli ne topli, ampak mlačni, vas bom iz svojih ust izpluval, to je, gnjusoba ste pred menoj, in vas bom toraj zaverigel“ (Skrivno razod. 3, 15.), če se ne poboljšate.

Blagor pa jim, ki prebivajo v hiši Gospodovi, ki radi v cerkev zahajajo, in jim ni pretežavna, ne dolga, ne gerda pot. Kolikor več si za božjo čast prizadevajo, toliko več dobrot smejo od Njega pričakovati. Angeli božji jih spremljajo na poti v cerkev in štejejo njih korake, katerih vsaki jim bo enkrat stoverstno poplačan!

3. Marija in Jožef najdeta Jezusa tretji dan v tempelnu, kjer je za čast hiše božje ves vnet, cele tri dni bil v tem, kar je njegovega Očeta. „Sedel je v sredi učenikov, ter jih poslušal in popraševal“ — sporočuje današnje sveto evangelje. Tri dni se je bil Jezus v tempelnu trudil; dandanašni pa je njim, ki se učencom Jezusovim prištevajo, le eno samo uro pri službi božji biti že predolgo. So kristjani, katerim se v hišo božjo nikdar ne mudi, ki imajo vselaj polne roke malih opravil, kadar v cerkev zazvoni in se tako dolgo z doma spravljajo, da dober del službe božje zamudijo. Spolnuje se prepogosto prigovor, da so naj bližnji pri cerkvi, naj slednji v cerkvi. Drugi štimajo duhovne, ki znajo prav hitro odmaševati: lovijo kratke maše, na ktere dolgo prežijo. Tretji se tudi že za zveste

bogomolce imajo, če le sem ter tje v hipu ktero mešico zmaknejo, ne govorim od poslušanja besede božje in od popoldanske pobožne službe, ktero si ne štejejo za nobeno dolžnost. Sedel je Jezus vsred učnikov, ter jih poslušal in popraševal. Pri nas pa je vsred cerkve, kjer je nar lepši prostor, pogosto vse prazno. Po vseh kotih, za vratmi in zunaj cerkve pod kapom se naši kristjani poslanjajo in skerbno pazijo, kedaj bo duhovnik križ storil. Zadnič se odtegnejo tako hitro, kakor bi jih kdo iz cerkve podil. Oznanovanje besede božje pa jim tako hudo po ušesih bije, da jih mnogo iz cerkve potegne, kadar pridigar na prižnico pride; drugi, ki ostanejo, se hudo onevoljijo, če se pridigar ne odreže kmalo, dokler tretje le beseda „Amen“ spet zdrami. O kolika sramota za nas kristjane! Verjemite mi, ljubi moji, da tega ne govorim, naj pobožne serca žalim in z malovrednimi vred grajam tudi pridne služabnike božje; alj prava, živa resnica pa je, da je med nami dosti takih nemarnih kristjanov, ktere moje besede po pravici zadévajo, česar se pri vsaki očitni božji službi lahko prepričamo. Zato prošim, vas, ki ste si dosihmal za čast božje hiše premalo prizadevali, prošim vas zavolj Boga in zveličanja vaše duše, ne bodite vprihodnje tako mlačni za čast svojega Boga in njegove hiše. Kajti „veliko prerokov in pravičnih je želelo viditi, kar vi vidite, pa niso vidili; slišati, kar vi slišite, in niso slišali“ (Matth. 13, 17.), ker jim še ni bilo dano vživati dobrote sv. vere Jezusove in vdeleževati se dobrot in milost, ki jih mi kristjani iz rok njegove sv. cerkve prejemamo. Vzemíte si v izgled perve kristjane, ki so se, od svojih sovražnikov iz enega kraja v drugega preganjani, z nepremagljivo gorečnostjo za cerkev Jezusovo v skrivnih hramih in podzemeljskih jamah shajali, in večkrat cele noči v službi božji prebudili. Poglejte mučence, kako raji svojo kerv prelivajo, preden bi se dali odverniti od službe pravega Boga. Tavžent in tavžent pobožnih duš ni poznalo na zemlji večega veselja, kakor stati pred oblicjem nar Svetejšega, in ga brez nehanja hvaliti in moliti. Sosebno pa se ogledujte v presvetem detetu Jezusu, in vnemajte svoje serca s pravo gorečnostjo za hišo in za službo božjo, zakaj „On nam je v vseh rečeh izgled zapustil, da hodimo po Njegovih stopinjah“ (I. Pet. 2, 21.)

S k l e p.

Preljubi kristjani! V cerkev božjo je deržala naša perva pot, ko smo luč sveta zagledali, kjer smo bili izvirnega greha očiščeni in za otroke božje vzeti. V cerkvi prejemamo vse svoje žive dni neštevilne dušne in telesne dobrote. Tukaj nam Bog po svojih namestnikih grehe odpušča, in zavživamo presveto rešno telo Jezusovo, ki nas tako milo kliče: „Pridite k meni vsi, ki ste žalostni in obloženi (z grehi), in vas bom poživil“ (Math. 11, 28.) Tukaj ima Gospod naš Bog svoj tron, in naše prošnje naj raji vsluša; tukaj sem nas bo tudi naša zadna pot peljala, kadar bo naša telo šlo počivat v žegnano zemljo. Zato pogosto in z veseljem obiskujmo hišo Gošpodovo, in mu opravljajmo gorečo službo. Vedno bolj in bolj bomo občutili, kako prijazno je prebivališče Gospodovo, in naše serce bo poskakovalo v živem Bogu. Kolikor večje veselje bomo za božjo hišo in božjo čast imeli, toliko manj bo nas motilo posvetno, in s toliko večimi gnadami nas bo Bog obdaroval. Tedaj bomo jasno spoznali, kako srečni da so, ki prebivajo v hiši Gospodovi, in bomo s pobožnim Davidom Boga hvalili, rekoč: „Raji hočem nar manji biti v hiši svojega Boga, kakor prebivati v staniščih grešnikov“ (Ps. 83, 11.). Amen.

Pridiga za 2. nedeljo po sv. treh kraljih.

(Je bila ženitnina v Kani Galilejski. Jan. 2, 1. Zakonskim nekaj; gov. Z. A...st.)

V v o d.

Sv. evangelist Janez nam pove, da je bil Jezus s svojo deviško materjo Marijo in s svojimi novo izvoljenimi učenci v Kani Galilejski na ženitnini. To gotovo ni brez posebnega vzroka storil. S tim je gotovo hotel pokazati, da zakonski stan je od Boga postavljen, in da tisti ne učé prav, ki pravijo, da je zakonski stan kaj hudega, in terditi hočejo, da zakon ni od Boga, ampak od hudobnega postavljen. Taki krivoverci so bli Maniheji, ktere je pa cerkveni učenik s. Avguštin premagal in

na sramoto postavil. Namen, iz katerega mati katoliška cerkev evangelje od ženitnine s prižnic brati zapové, skorej ne more drug biti, kakor ta, da pridigarji vsaj enkrat v letu priložnost imajo, od zakramenta sv. zakona kaj govoriti, in keršanske zakonske ljudi, kateri so zmirej imenitniši del naših poslušavcov, od njih posebnih dolžnost poduciti.

Tudi jaz hočem dans prijazno besedico zakonskim možem in ženam govoriti; pa kakor je Jezus svojim poslušavcom večkrat kako prilike ali kako povest povedal, da jim je resnice bolj razjasnil, tako vam bom tudi jaz dans neko prigodbo povedal, v kateri bote kakor v ogledalu vidili, kako žalostno je, če zakonski ljudje svojih dolžnost pozabijo, nasprot pa, kako veselo je, če se lepo zastopijo, in svoje dolžnosti dopolnujejo. Preden začnem, pripravite se!

R a z l a g a.

Blizo mesta Bazel na Nemškem sta prebivala dva zakonska, ki sta s perva prav srečno, poznejši prav nesrečno skupej živela, poslednjič pa vsem zakonskim, možem in ženam za lep izgled postala. Mladi mož, ki mu je bilo Jakop ime, je po svojem očetu lepo kmetijo podedoval, in si je zalo kmečko deklico, ki sta ji oče in mati odmerla, za tovaršico svojega življenja izvolil. Roza, tako je bilo ime pridni devici, je svojemu možu samih sto goldinarjev dote k hiši prinesla, s svojimi lastnimi rokami v potu svojega obraza jih je prislužila, bila je pa krotka, zvesta, modra in pametna, kar je več vredno kakor bogastvo še tako veliko. Ta dva mlada človeka sta se po željah svojega serca izvolila, in sta prav srečno skupej živela. Z veseljem sta spolnovala vsak svoje dolžnosti, mirno in prijetno so jima tekli dnevi in tedni njih življenja zakonskega, in ker sta keršansko in pobožno živela, je Bog tudi vse njih dela požegnal. Kmalo je veselje v hiši še več prihajalo, ker je Roza svojemu možu zalega sinčka povila, ki je bil ljubček svojega očeta. — Zares, prijetniše življenje na zemlji se ne more misliti, kakor je življenje zakonskih ljudi, če se lepo zastopijo, zvesto ljubijo, žalost in veselje si delé, in svojo nar večo srečo v dobrih otrocih najdejo!! — To da

Bogu naj bo položeno! povsod se najdejo hudobni ljudje, ki so žalostni, kader se drugim dobro godí, in ne dajo pred pokoja, da jim srečo spodkopljejo. Taka se je tudi tema dvema godila. Jakop je imel veliko preterpeti in prav grenkih besed požirati od nekterih mož tiste vasi, katerih nar imenitniše opravilo je bilo, vsakdan pozno v noč popivati in igrati; zmirej so ga zaničevali in zmerjali, da vedno doma pri svoji ženi tičí, tako dolgo, da se je tem razuzdanim tovaršem zapeljati dal. Hudo-bije se človek lažej in hitrej privadi, kakor dobrega, in taka je bila tudi z Jakopom; kmalo je bil eden nar večih popivav-cov in igravcov. Doma biti in delati ga ni več veselilo, mo-litev je puščal, cerkve se je zogibal, kmalo je več zapravlil, kakor prigospodaril, in večkrat je bil že dolge delati prisiljen. Zdej je skušal škodo, v katero je s slabim gospodarstvom in z igro prišel, s kupčijo poravnati; pa tudi pri kupčii je prav nesrečen bil, in veliko zapravlil; vse mu je spodletelo. — Roza je začela zdej svojega moža svariti in prav priserčno prositi, naj se spet svojih dolžnost poprime, posebno pa nesrečno igro opusti. Pa Jakop ni poslušal ne glasu svoje vesti, ne milih prošenj svoje dobre žene. Kedar je dobre volje bil, ji je večkrat poboljšanje obetal, toda pri pijančevanju in igri mu je bil bolj kratek čas, kakor pri ženi in otrocih, in kedar je pijan domu prišel, je dostikrat hudo delal s svojo ženo, jo preklinjal in ji žugal, in Roza je cele noči prejkala, in z žalostjo mislila na perve srečne leta, ki jih je v zakonskem stanu preživela. Kako se je žena proti možu zadržala? Ali ga je klela? Tega ne! pobožna žena je bila krotka; nikoli ni bilo ojestrega očitanja slišati iz njenih ust; stanovitno je terpela, kolikor bolj jo je mož preklinjal, toliko serčnejše je zanj molila; in v revah in nadlogah se je v kak kotiček skrila in se milo razjokala, da si je svoje žalostno serce polajšala. O koliko je žen, ki raztergane hodijo s svojimi otročiči, doma stradajo in milo jokajo, njih možje pa po gostivnicah zapravljajo in igrajo!

O vi revni očetje, kako bote zamogli enkrat odgovor dati za solzé svojih nesrečnih žen, in za vpitje svojih lačnih otrok! Če le eno iskrico vesti še imate, potlej poj-

dite k nespametni živali, in učite se od nje, kaj se pravi svoje mlade ljubiti.

Ker se igra vsake sorte Jakopu ni sponesla, se je nesrečne loterije podstopil, in veliko lepih dnarjev zastavil v praznem zaupanju, da enkrat mora kaj zadeti. Že je več goved, nekaj njiv in travnikov in drugega premoženja prodal, in na več krajih dolga naredil, in dnar v loterijo znosil. K nesreči je prišla še prav slaba letina, in cela družina je bila zdaj pri kraji in koncu. Nekdaj zlo premožni ljudje so bli zdej skorej berači. Ravno ob tem času, ko se jim je nar slabše godilo, je Roza četrtič mati postala, in hčerko porodila. Kar se je le moglo od hiše še oddati, se je v dnar spravilo, in vendar je uboga porodnica veliko pomanjkanje terpela, ker tudi te krajcarje je Jakop v gostivnici zapil, da je svojo revščino v pijanosti pozabil.

O vé milovanja vredne žene, ki možé imate, ki le poželjivosti streči vejo, prave ljubezni pa nimajo, kako hudo vam mora dostikrat biti, kedar ste v tistih težkih urah, ko v velikih bolečinah matere postanete, od tistih zapuščene, ki so vam pervo skerb in nar večo ljubezen dolžni, ali kedar vam vaši terdi, neobčutljivi možje še potrebnega pokoja in počitka ne privošijo! O taka terdoba in neusmiljenost se tudi pri divji zveri ne najde!?

Le malo dni po porodu je preteklo, in treba je bilo, da Roza že ustane in na delo gre, naj si toliko prisluži, da si svojo lakoto potolaži. Vendar pa pri vsi revščini dobra žena ni zgubila krotkosti in zaupanja v Boga, to da na obrazu se ji je poznalo, kaj je nje serce od žalosti terpelo! Enkrat zjutraj, ko celo noč ni spala, jej je Jakop, ko je od doma šel, rekel, da opoldne ne bo domú prišel, naj mu na polje jesti prinese. Dobra gospodinja je sem ter tje premišljevala, kaj bi za opoldne svojemu možu pripravila; dozdej si je dostikrat od svojih ust kosec kruha odtergala, to da zdaj je pa sama strašno lakoto terpela, in je komaj za otročička živeža imela. Zadnje krajcerje je Jakop poprejni večer zaigral in zapil,

in nobeden več ni hotel posoditi. V ti nadlogi si žena nekaj posebnega zmisli. Poldne je že bilo in lačni Jakop se je že večkrat ozerl, kdaj bo žena prišla. Poslednjic jo je vender vidil priti z navadno korbico na roki, in ji je od daleč vpil, naj hiti. Molceča in žalostna je postavila Roza korbico na tla, in Jakop se je pripravil, da bi hitro jedel. Je odkril korbico, odgernil pert, in je ostermel, ker namestu jedi je ugledal svoje nar mlajše dete, ki je v korbici spalo, nedolžno kakor angelček. Jakop je pogledal svojo ženo, ki je malo preč stala, molceča in objokana vanj gledala. „Jej, mu je zdej s serčnostjo rekla, drugega nimam nič, kar bi ti prinesiti mogla, glej saj bo tako lakota ubogo dete kmalo končala; ti si oče, in kakor oče imaš predpravico do njega“. Pri ti prici je dete svoje lepe višnjeve oči odperlo in milo vpiti začelo, kakor da bi bilo z jokajočo materjo očetovo hudobijo objokovati hotlo. To je Jakopa pretreslo, in mozeg in kosti prešinilo; vidil je veliko svojo pregreho; tudi njemu se je zdej njegovo serce omečilo, in jokajoč je svojo ženo objel. Oh odpusti mi, je rekel, če le še moreš! Pred Bogom ti obljubim, da ne bom več igral, noč in dan bom s tabo delal, in kakor angela varha te bom vbogal. O Roza! ti dobra žena, veliko si zavoljo mene preterpela, ali me moreš še ljubiti? Roza je prijazno svojega moža za roko prijela in rekla: Nikoli se nisem na te jezila, kedar si me preklinjal, in kedar je tvoja roka me vdarila, sem jas svojo róko k molitvi povzdignila. Glej, moje solze so ti priča moje zveste ljubezni. Jakop! Jakop! poprimi se spet svojih dolžnost, zaupaj v Boga, on zamore, in bo tudi vse prav naredil. Po tem sta se spet skupej domu vernila, s takim veseljem, kakor da bi bila drugič ženitnino obhajala, in Rozno ljubeznivo in pohlevno obnašanje je Jakopa popolnoma spreobrnilo. Kar je Jakop sklenil, to je tudi terdno držal: je molil, v Boga zaupal in pridno delal s svojo dobro ženo, je spet v sredi svoje družinice veliko lepega veselja vžival, in žegen božji je bil z njim. V začetku je Jakop manjše, s časoma večje dolgove splacal, in čez nekaj let je bila sreča njegove hise zopet yterjena.

S k l e p.

K tej prigodbi pristavim zdej še nekatere besede sv. pisma: Sv. apostelj Pavl v listu do Efežanov pravi — poslušajte možje! kaj pravi: „Možje! ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil, in samega sebe za-njo daroval, da bi jo posvetil. (Efež. 5, 25.) — V listu do Kološanov pravi: „Možje! ljubite svoje žene, in ne bodite čmerni proti njim“. (Kološ. 3, 19.) Poslušajte pa tudi ve, žene! V listu do Efežanov sv. Pavl tako piše: „Žene naj bodo svojim možem pokorne kakor Gospodu, zakaj mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve. Kakor je pa cerkev Kristusu podložna, tako naj bodo tudi žene svojim možem v vseh rečeh (poštenih in pravičnih)“. (Efež. 5, 22—24.) In v listu do Kološanov sv. Pavl žene s temi kratkimi besedami nagovori: „Žene! bodite podložne svojim možem, kakor se v Gospodu spodobi“. (Kološ. 3, 18.) Možem in ženam pa sv. Pavl v listu do Galačanov pravi: „Eden drugega butaro nosite, in tako bote Kristusovo postavo dopolnili“ (Gal. 6, 2.). Morebiti da je med nami kteri zgubljen Jakob; Bog mu daj ljubo Roziko, ktera ga pripelje nazaj na pravo pot. Možje in žene! skerbite si za časno, še bolj pa za večno srečo! Amen.

Pridiga za praznik presv. imena Jezusovega.

(Od presladkega imena Jezus; gov. J. A . . . st.)

„Dano mu je bilo ime Jezus“. Luk. 2, 21.

V v o d.

Danes vam imam velike reči oznanovati, moč in imenitnost imena Jezusovega; — tistega sv. imena, ki ga nikoli zadosti s spoštovanjem izreči ne moremo; — tistega sv. imena, v katerem samem nam je zveličanje došlo; — tistega sv. imena, od katerega sv. pismo pravi, da v imenu Jezusovem naj se vse kolena priklanjajo, teh, ki so v nebesih, teh, ki so na zemlji, in teh, ki so pod zemljo. Kaj hocem nar poprej, kaj nar zadnjič reči? Kako začeti, kako dokončati? Kaj početi,

da bi vredno govoril od imena, ki je neizrekljivo, ki je neskončno sveto? Zakaj svetost tega imena je tolika, da je nobeno pero pisati, noben jezik dopovedati, in nobena človeška pamet razumeti ne more. In vendar terja današni praznik, naj govorim od imena Jezusovega, naj govorim od njegove moči in imenitnosti, naj njegovo čast in hvalo na glas vam oznanujem. Kaj torej hočem nar poprej, kaj nar zadnjič reči? Kako začeti, kako dokončati? Zmed neizrečeno mnovega, kar bi se dans lahko povedalo, kaj hočem izvoliti, da bi ravno to povedal, kar je današnjemu prazniku nar bolj dostojno, našemu podučanju nar bolj primerjeno, in našemu dušnemu zveličanju nar bolj tečno? — Mi začnemo v tem, v katerem vse zamoremo, in če tudi ne bomo mogli storiti, kar nam storiti mogoče ni, saj ima Bog z nami ljudmi poterpljenje; on pozna naše želje in tudi slabotno voljo milostljivo sprejme. — Mi začnemo v tem, kateri nas poterdí; in karkoli od imena Jezusovega povedati zamoremo, saj vse k našemu podučanju in k našemu dušnemu zveličanju služi. Mi si torej v naše podučanje hočemo na tole vprašanje odgovoriti, na vprašanje, ki je današnjemu prazniku prav primerjeno:

„Ktera je moč in imenitnost imena Jezusovega?“

Jezus, naš Gospod in naš Bog, v kterega imenu se vse kolena priklanjajo, razsvetli našo pamet, ogrej naše sercé, da poklekne pred tvojim sv. imenom, in ga v ponižnosti in z vsem spoštovanjem molimo.

Razlaga.

Sv. pismo nam moč in svetost imena Jezusovega ob kratkem s temi besedami popisuje: „V imenu Jezusovem naj se vse kolena priklanjajo, teh, ki so v nebesih, teh ki so na zemlji, in teh, ki so pod zemljo“. Vse kolena naj se pred njim priklanjajo, zakaj to ime je

1. zveličanje izvoljenih v nebesih,
2. tolažba ljudi na zemlji,
3. strah pogubljenih v pekl.

1. Imé Jezusovo je zveličanje svetnikov v nebesih. Veliko in neizrekljivo je zveličanje svetnikov v nebeškem kraljestvu. „Nobeno okó ni vidilo, nobeno uho

ni slišalo, in v nobenega človeka sercé ni prišlo, kar je Bog tem pripravil, kateri njega ljubijo. Tam gôri nič ne vedó od pozemeljskih križev, ki jih tako težko na svojih ramah nosimo; tam gori nič ne vedó od britkih zdihlejev, ki se tukej od vseh strani razlegajo. Človeška revščina je tam gori neznana, skušnjav in greha se ni več bati, smert je zmagana in grob, in življenje, ki nima konca, daje večno veselje, večno srečo. Tam gledajo Boga od obličja do obličja, in njegovo vsegamogočnost, modrost, dobroto, svetost in pravičnost v vsi popolnomasti vidijo; o to je veselje neizrekljivo!

Nekdej se je spomnil nek svetnik te nebeške lepote, velikrat se je spomnil te lepote, in zemlja se mu je studila, življenje mu je bilo težko, njegove želje so se nakviško povzdigovala, njegove oči so se solzile, in po večnem življenju koperneč je iz težkih pers zdihoval: „O Gospod, če nebesa premišlujem, kako revna se mi zemlja zdi!“ Spomnimo se tudi mi večkrat nebeškega veselja, in kmalo se bo tudi nam zemlja studila, in naša edina želja, naše edino hrepenenje bo, da bi kmalo na svoj pravi dom, k svojemu Bogu prišli. Vprašajmo zdaj, od kod pride tako veselje? Od kod izvira zveličanje, ki ga svetniki v nebesih uživajo? Mi vemo, le v enem je zveličanje, in ta edini je Jezus, Sin božji; drugega imena ni, ne v nebesih ne na zemlji, v katerem bi mogli zveličani biti. Jezus, Sin božji, je svetnikom tako čast in veselje dal, on je šel pred njimi, da jim je v hiši svojega Oceta take prebivališča pripravil, in v njegovem presvetem imeni padajo izvoljeni na svoje kolena, da svojega Gospoda in Boga, svojega Odrešenika in Zveličarja molijo. On svete device zaljša, ki so mesó in svet premagale; on plačuje terdno vero sv. spoznovavcov, ki so terdni ostali v sredi zapeljivega sveta; on krona sv. marternike, ki so svojo kri in življenje za Jezusovo ime dali; on povračuje sv. apostelnom, ki so šli po vsem svetu vsem narodom evangelje oznanovat. Ko bi se svete nebesa pred našimi očmi odperle, bi vidili tam gôri lilije nedolžnosti v rokah sv. devic, palmove vejice sv. spoznovavcov, krone sv. mar-

ternikov, dvanajst tronov sv. aposteljnov, gorečo ljubezen sv. angelov, veliko čast Marije prečiste device; — in glej, vse nebesa z vso svojo lepoto imajo svoje zveličanje le po imenu Jezusovem; vse nebesa, vsi angeli in svetniki padajo na svoje kolena, in s svetim spoštovanjem molijo presveto ime: Čast, slava in zahvala bodi njemu, kateri na tronu sedi, in Jagnjetu na vekomaj. Kakor je pa Jezusovo ime veselje in zveličanje svetnikov v nebesih, tako je pa tudi

2. Naša tolažba na zemlji. Ako človeka v vsi njegovi revščini premišljujemo, moramo spoznati, da marsiktere tolažbe potrebuje, in če ta tolažba od zgorej doli ne pride, kdo drug bi ga tolažiti zamogel? Tukej človeka tarejo časne nadloge. Pervi glas človeka, ko na svet pride, je jok; in preden od zibelje do groba priroma, če nekaj let na zemlji se mudí, solz brez števila veliko stoči. Zdaj pomankanje, zdaj skerbi, zdaj žalost, zdaj bolezen in poslednjič pride smert s svojo grozo. Pod tako stisko časne revščine, kje bomo tolažnika našli? Tam zmota in nevednost, kakor črna noč, nas obdaja, in v mnoge nesreče nas pripravi. Kdo bo zamogel zmote nas rešiti in luč resnice nam prižgati? Tukej skušnjava in tavžent dušnih nevarnost, skušnjava mesá, ki le prepogosto zoper duha poželjuje, skušnjava svetá, ki je sovražnik božji, skušnjava hudega sovražnika, ki okoli hodi kakor rjoveč lev, in išče koga bi požerl. Kdo nam bo na pomoč prišel, in nas pred takimi skušnjavami branil? Tamkej pregreha in v njeni tovaršii večna smert, grehi brez mere in števila, grehi, ki več ali manj skorej vsak dan našega življenja omadeževajo, grehi, ki nas v večno pogubljenje palnejo, če nam ne bojo odpuščeni. Kdo je, ki nam zamore na pomoč priti, in greh nam odpustiti? V tej čveterni nadlogi, kedar nas pozemeljski križi stiskajo, kedar se v zmoti in nevednosti znajdemo, kedar skušnjava nas napade, kedar v greh zaidemo, v tej čveterni nadlogi, ko si sami nismo v stanu pomagati, in pomoč le od zgorej doli pričakovati zamoremo, v tej veliki čveterni nadlogi, v kateri bi konec vzeli, ko bi nam Vsegamogočni svoje roke ne podal, v tej veliki dušni nadlogi, glej, je Jezus naš tolažnik; njegovo ime je tolažba ljudem na zemlji.

Če te stiskajo pozemeljski križi, spomni se imena Jezusovega, in premišluj ga na križu visečega. Glej, ti s križa kliče ljubeznjivo, premišluj mene v mojem terpljenju, in glej, ali je ktera bolečina, kakor bolečina moja. Poterpežljivo in serčno nosi svoj križ, voljno poterpi zavaljo mene; po časnem terpljenju pride ustajenje k večnemu življenju. — Kedar se v zmoti in nevednosti znajdeš, in luči božje poželiš, kliči ime Jezusovo. On je prava luč, ki sveti v tamoti, on nam je prinesel sveto resnico. Njega kliči in boš našel luč, našel resnico, našel večno življenje. Kedar skušnjave ti proté, in mesó, svet, ali hudi sovražnik v greh te zapeljuje, kliči Jezusovo ime. On je Gospod vsega svetá, njegova beseda zapoveduje morju in viharju, in če je njegova róka s teboj, ktera roka bi tebi škodovati mogla? Jezus, sladko ime! ti le pomigneš in sovražniki bežé. Tvoja vest je s težkimi pregrehami obložena; ti se spomniš sodbe in večnosti, strah te obhaja, ko pomisliš, kaj pri sodbi bo in v večnosti. Kliči imé Jezusovo, k njemu pribéži in zaupaj. Saj je on zató na svét prišel, da bi iskal in zveličal, kar je bilo zgubljenega; on je za grešnike križ nesel in terpel in umerl je za zveličanje sveta. V ponižnosti in žalosti se k njemu zateci, in kakor je nekdaj oče zgubljenega sina, tako bo tudi on tebe objel, in milostljivo sprejel. Kakor je pa ime Jezusovo veselje svetnikov v nebesih, in tolažba ljudí na zemlji, tako je pa tudi

3. Strah pogubljenih v peklú. Pogubljeni v peklú so tako nesrečni, da Boga ljubiti ne morejo; oni so za božjo ljubezen odmerli za vselej in na vekomej. Oni vedó, da je Bog, ljubijo ga pa ne, in ga tudi ne morejo ljubiti. To je strašno; niso v stanu ljubiti tistega, ki je živa ljubezen! Ker pa ljubiti ne morejo, ker je njih duša vsa od Boga odvernjena, je vse njih sovraštvo proti njemu obernjeno. Tako nesrečni so pogubljeni, da Boga sovražijo, in ga sovražijo za vselej in na vekomej. Strašna misel: tistega sovražiti, ki je življenje in zveličanje. V tem sovraštvu proti Bogu je pogubljenim vse v strah, kar jih na Boga in na božje reči opominja, če se le zmislijo na njega, se že tresejo, in ravno to je prekletstvo greha, da naj grešnika nesrečnega stori, ga z grozo in strahom napolnuje pred vsim, kar je dobrega, svetega in zveli-

čanskega. Kakor tudi sv. Jakob pravi: „Tudi hudiči verjejo, da je Bog, in se tresejo“. (2. 19.) Kakor je ime Jezusovo veselje izvoljenih v nebesih in tolažba ljudi na zemlji, tako je to presveto ime nar večji strah pogubljenim v peklu. O nesrečno stvari, ki se morate tresti in strašiti pred imenom, ki je polno tolažbe in sladkosti! O greh, o greh, kako grozovitna strahota moraš biti, da v tako neizmerno nesrečo pogubljene pahneš! In zares, ljubi kristjani! zakaj bi se tudi pogubljene duše pred tem presvetim imenom ne tresle? Kakor sladko in tolažno je ime Jezusovo, kakor lep in svet je človekov sín, kakor velik in mogočen je božji sin Jezus Kristus, takó strašen in grozovit mora biti tistim dušam, ki so na večno pogubljene. Če Odrešenika premišljujemo, mora vse, kar na njem vidimo, pekel s strahom in grozo napolniti. Pogledjmo njegove sv. noge, s kterimi je nevtrudeno hribe in doline prehodil, da bi našel, kar je zgubljenega bilo. „Mi pa, morajo pogubljeni reči, mi se pa nismo dali Njemu najti, mi smo Njegove sv. noge prebodli, in kri, ktera je iz njih tekla, ta kri glasno za maščevanje vpije v nebó“! Premislimo Njegove sv. roké, premislimo Njegovo sv. serce. Svoje roke je povzdignil Zveličar, da bi vsem ljudem svoj žegen dal, in Njegovo serce nas je ljubilo, — do smerti nas je ljubilo. „Mi pa, morajo pogubljeni klicati, mi smo ga zaničevali in preklinjali, smo njegovo ljubezen zasramovali, njegove roke na križ pribili in njegovo sv. serce presunili; zdaj pa se svetijo njegove rane kakor solnce, njegovo serce nam je zaperto, in njegove roke nas vekomaj v peklu kaznujejo“! Premislimo njegove božje usta, in njegovo s ternjem kronano glavo. Njegove usta so le zato bile odperle, da nam je sporočilo mirú prinesel, njegova glava je bila ob smerti nagnjena, da bi bil celi svét poljubil in mu sveti mir podelil. „Mi pa, žalujejo in zdihujejo pogubljeni, in morajo zdihovati brez vsega upanja, mi smo njegove usta s pestmi bili, njegov jezik z žolcem in jesihom napajali, njegovo sveto glavo s ternjem kronali, mi smo Zveličarja sveta k smerti vlekli. Gorjé, gorjé, gorjé nam! Zdaj pa se svetijo njegove očs, kakor blisk, njegove usta oznanujejo kakor grom strašno sodbo: Poberite se od mene, vi prekleti, v večni ogenj, kteri je hudiču in njego-

vim angelom pripravljen“! Tako žalujejo in zdihujejo pogubljeni, in napolnujejo pekel z grozovitnim vpitjem, to da ni ga nar manjšega žarka upanja, kateri bi razsvetil strašni kraj terpljenja; tako žalujejo in zdihujejo pogubljeni noč in dan, pa tam ni nobenega usmiljenja, tako žalujejo in zdihujejo pogubljeni, in njih nar veči strah in nar večja groza je sveto ime Jezusovo. O nesrečni pekel, ki se tresti in strašiti moraš pred tako velikim, tako svetim, tako sladkim imenom! O greh! o greh! kako grozovitna strahota vender moraš biti, da v tako neizmerno nesrečo pogubljene pahneš!

S k l e p.

O ljubi moji! varimo se greha, zakaj greh prinese večno terpljenje. Delajmo dobro noč in dan, zakaj dobro delati prinese večno življenje. Molimo pogostoma z sercom in z ustmi: „Posvečeno bodi tvoje imé“! in v vsem, kar delamo in mislimo, naj hvaljen bo Jezus Kristus. Njegovo ime naj tukaj na zemlji bo naša tolažba in naše veselje v večnem življenju. Amen.

Pridiga za tretjo predpostno nedeljo.

(Od lenobe; gov. L. F. v C.)

„Kaj stojite brez dela celi dan; pojdite tudi vi v moj vinograd“. Mat 20.

V v o d.

Lep vinograd je Bog ogradil, žlahtne tertje v njega zasadil, tertje iz nebes prinesene, ki pa tudi v nebesa rastejo. Vino serce razveseli; vino iz teh nebeških tert serce z nebeškim veseljem napoji. Ali treba je v tem vinogradu veliko truda; veliko se mora kopati, veliko pleti, teršovje iz tega vinogroda vse zatreti, da se žlahtne tertice ne zadušijo, in se njih žlahtni sad ne spridi. Vprašate: kje je ta vinograd od samega Boga zagrajen? ktere so te žlahtne tertice, katere so v njem od Boga samega zasajene? Ta vinograd je naše serce; lepe čednosti so žlahtne tertje; vera, upanje, ljubezen so količi, krog katerih se te žlahtne vinske tertje ovijajo in

rastejo v nebesa. Te terte donašajo že tukaj na svetu mir našim sercom, po tem življenju pa veselje nebeško. Povejte mi, zakaj je ta lepi vinograd tako zanemaran? žlahtne terte iz njega izrjene in divje namesto njih zasajene? zakaj je toliko kamnja in pustega teršovja? Se mar delo ne splača? O splačalo bi se delo, splačalo! ali delavcov manjka, delavcov! Resnične so še sedaj besede Jezusa Kristusa: „Kaj stojite brez dela celi dan, pridite tudi vi v moj vinograd“. Pri marsikom je odbila že enajsta ura njegovega življenja, on pa še stoji brez dela, vinograd njegovega serca stoji še pust in zanemaran. Prijatelj! ustani in hitro idi na delo, pred ko boš mislil, te bo Gospod poklical; glej, da ne boš brez placila odšel! Tudi vas vse ljubi keršanski bratje in sestre v imenu Jezusovem povabim na delo v ta lepi vinograd. Ne mudite se dolgo, le hitro na delo. Delo je veliko, plačilo še večje! Ni vam nevarnejšega prepada, kakor je I. lenoba pri delu in II. zanikernost v božjih rečéh. To hočem vam dans dokazati s pomočjo Tega, ki nas na delo kliče. Poslušajte me.

Razlaga.

I. Minuli so že davno tisti zlati dni, ko človeku delati ni bilo treba. Minuli so že tedaj, ko je pravični Bog prva dva človeka iz raja pahnul in angela z ognjenim mečem pred raj postavil. „V potu svojega obličja boš vživiljal svoj kruh“, je Bog Adamu naznanil; težko delo, trude in pot smo tudi mi poerbali ali podedovali od prvih starišev. Delo in trud je Bog vsakteremu odločil; „delaj in moli“ nam veli postava in sveta volja božja. Zoper to postavo so pregrešili delavci, kateri so po priliki današnjega evangelja ob 6. 9. in 11. uri na tergu brez dela postajali; zatoraj jim hišni gospodar očita lenobo, rekoč: „kaj stojite brez dela?“

Zoper to postavo še grešijo, kateri se dela bojijo in se njega zogibovajo; kateri ne delajo, kar in kakor so dolžni; in ti, ki delajo hudobije. Veste, kako temu grehu pravimo? „Lenoba“ je njegovo ime in lenuhi so, katerih se je prijela ta ostudna pregreha; o da bi jih mi ne poznali! da bi jih ne bilo med nami! Oni žalijo Boga, so nevarni ljudem in sami sebi strašno jamo kopljejo.

a) Lenuhi žalijo Boga, ker Boga ne poslušajo in mu ubogati nočejo. Bog človeku delati zapoveda, kakor je že Adamu naznanil: „V delu boš jedel od zemlje vse dni svojega življenja (I. Moz. 3, 17.) Delati smo torej vsi dolžni, ker se, po besedah Tobijevih, človek k delu rodi, kakor ptica k ferkanju. Lenuhi ne poslušajo zapovedi božje, ne marajo za svojo dolžnost. Za delo smo prejeli pripravnih moči in lastnosti; močne in gibčne roke, urne noge, oči in bister razum; dobili smo tudi zlati čas, da mnogo lepih del storiti moremo. Lenuh pa gre in zakoplje darove božje, in zlati čas zapravlja. Ali gorjé mu! kaznoval ga bode Bog, kakor je hišni gospodar kaznoval lenega hlapca, ki je svoj talent zakopal, namesto da bi ga bil v prid obernal. Kako lepo nas Jezus k delu opominja v priliki, ktero nam pripoveda današnje evangelje. Jezus je tisti hišni gospodar, ki ne terpi, da bi delavci na tergu brez dela postopali. „Pridite, idite tudi vi v moj vinograd“ in še zadnjim enako plačilo obeta, da bi jih le lenobe obvaril. Aposteljni so si s svojimi rokami služili kruh in sv. Pavl Tesalonicane učí: „Prizadevajte si, da tiho živite, vsak svoj posel imate in delate s svojimi lastnimi rokami“. (I. Tes. 4, 11.)

K delu nas opominjajo vse stvari božje. Poprašaj mravljico, kam tako hiti? poprašaj bčelico, kamo tak urno buči? Na delo, na delo, ti bote odgovorile. K njima lenuh! te sveti Duh pošilja, da se od nju modrosti in pridnosti učiš. Kam bistri potocič tako naglo šumlja? zakaj tičica tako hitro leta? Na delo nju kliče ljubi stvarnik. Hitro mu ubogata, nas pridnosti učita. Vse žive stvari človeka marljivosti učijo, na delo ga vabijo; lenuh se njih nauka prijeti noče. Oh kako strašno oni žalijo Boga!

b) Lenuhi so nevarni ljudem. Ker sami ne delajo, od truda in pota drugih ljudi živijo; so gerde ostudne pijavice drugih ljudi. Kar z lepim ne dobijo, s silo jemljejo; prijetje dobrote z gerdim vračujejo. Nikdar niso zadovoljni in po vsakem boljšem koščeku drugim zavidajo; nemir, jezo, sovraštvo med sosedi napravljajo, laži trosijo, pohujšanje delajo. Gorjé vsaki soseski, ktera jih več ima; gerda bolezen so nji. Sv. Lavrenci Justinjan učí: Lenuh je merlič

za društvo človeško. Modre so bile stare Egipčanske postave; k smerti so obsodili vsakega, ki se ni naučil, kruha si služiti. Kar je suho drevo na veselem vertu med sadunosnim drevjem, je lenuh med pridnimi ljudmi. On ne sliši med nje. Lenuhov ne terpeti, sv. Pavl vkaže: „Opominjamo vas, da se odtegnete vsim, ki razujzdano živijo. Slišali smo, da se nekteri med vami nepokojno zadržijo, nič ne delajo, ampak prazne skerbí imajo. Tim zapovemo in jih prosimo, naj v pokoju delajo in svoj kruh jedó“. Glejte preljubi! kako nevarni so lenuhi.

c) Lenuhi sami sebi strašno jamo kopljejo. „Lenuha glad morí“, uči sv. Duh, „ker noče delati njegova roka“. Veste od kod je toliko vbožtva, toliko beračev na svetu? Lenoba je njih rodovitna mati. Kdor se v mladih letih dela ne uči, se ga tudi v poznejših letih privadil ne bo. Svet je širok in dela obilno, le pridnih delavcov rado zmanjkuje; zatorej tudi mnogokrat kruhca ni. Visokopoštovani slovenski pesnik je svoje dni pravo resnico zadel, ko je pel: „Lenuha čaka, stergan rokav, palca beraška, prazen bokal“.

Lenoba je huda bolezen, ktera se teško ozdraviti da in še rada drugih bolezní seboj pripelje. Stalo je v Gentu več svetovavcov pred durmi svetovavnice. Približa se jim berač in toži, da ima bolezen, ktere ga je sram povedati; zatoraj prosi, ker ni za delo, kaj lepo za dar. Svetovavci mu dajo, on pa gre svojo pot. Eden tih gospodov pa pošlje svojega strežnika za njim, naj ga pobara za skrivno bolezen, ktera ga morí. — Berač odgovorí se zvito smehljaje: „Jaz imam bolezen, ki vse moje ude za delo ne-pripravne dela, in tej bolezni je ime — lenoba“.

V stoječih vodah, po lužah in mlakah se žabe in dosti drugega merčesa zaredé; v lenuhu pa bolezni in dosti gerdih pregreh. Lenoba je košata mati nar gerših pregreh; ona je mati pijančevanja in zapravlživosti. Zakaj se v nedeljah toliko greha godí? Ker se dostikrat Gospodov dan ne posvečuje in mnogoteri rajši lenobo pasejo, kot v cerkev hodijo. Lenoba je mati poželjivosti, nečistosti. Po mestih in tudi po deželi je viditi dosti nesramnih vlačug; lenoba jih je izredila.

Dokler je David pri svoji armadi bil in jo vodil v vojski, je bil čist; lenoba ga je potem spridila, da je postal prešestnik in morivec. Samson je bil nepremagljiv v svoji moči, dokler se je bojeval z Flistejci; ali ko se lenobi podá, ga zmagajo in slepijo sovražniki. Daleč po svetu je slovela Salomonova modrost, dokler je Gospodov tempelj stavil; v lenobi pa je obnorel in molikovavec postal. Vidite, da lenoba grehe rodi in za pekel zori! Oj kako strašno jamo si kopljejo lenuhi! Zatorej, preljubi! bodite delavni in pridni, v delu in trudu ne pešajte! Ne terpite lenuhov v vaši soseski; oni so rak za vsako sosesko, tista grozna bolezen, ktera truplo počasi ali gotovo mori. Hišni gospodarji in gospodinje ne terpite lenuhov pod vašo streho; kdor lenobi podstrešje daje, hudiča v gostih ima. Posebno pa vas ljube stariše prošim, le vi ne redite lenuhov; to je strašni zarod. Zgodaj otroke k delu priganjajte; pohajkovati jim ne pripustite. Mlad lenuh, bo star berač ali tat, bo vam še v grobu sramoto delal. Mladim beračem dajte rajši palico po herbtu, kot mavžino v mavho, sosebno otrokom beračiti ne dajte; kdor le ene podplate na beračiji sterga, tega dela vse žive dni več ne opusti. Kdor se dela ne prime, bo moral za beraško palico prijeti. Zatoraj še enkrat rečem, bodite delavni in pridni, lenoba je gerd in velik greh, delo pa je velik božji dar in delavnost, marljivost, pridnost vsakemu stanu velika čast. Lenoba ima še drugo tovaršico, prav po rodu ji sestrico: zanikernost v božjih rečeh je njeno imé; od nje v II. delu.

II. Kaj je zanikernost v božjih rečeh? Zanikernost v božjih rečeh je merzlota do božje službe, do zveličanja svoje duše. Zanikernik nima ljubezni do Boga, noče k božji službi hoditi, noče moliti in dobrili del si nabirati, noče svetih zakramentov pokore in presvetega Rešnjega Telesa prejemati; zanikernik je, ker ne ljubi Boga, ne ljubi svoje duše in ne skerbi za njo. Zanikernost v božjih rečeh je velika pregreha, ker zanikernik a) Boga žali, in b) sam sebi škoduje.

a) Zanikernik žali Boga. Bog je nas stvaril, da ga ljubimo, častimo in Njemu služimo; zanikernik Boga ne ljubi, ne časti, njemu tudi služiti noče. V skrivnem razodenju je apostelj Janez dobil povelje: „Piši angelju, t. j. škofu Laodi-

cejskemu: „Znane so mi tvoje dela. Nisi merzel, nisi topel, ampak mlačen; plunil te bodem iz svojih ust“. To pomeni, ker si mlačen in zanikern, bom te zaverigel. Kedar nedeljo jutro cerkveni zvon zapoje in te k božji službi vabi, mlado in staro v cerkev hiti in se veseli svetih skrivnost, ktere se tamkaj obhajajo; le zanikernik se nedelje ne veseli, se cerkve boji; rajši po kerčmah poseda in vmazane govore posluša, kot da bi se v cerkev podal, božjo besedo poslušal in svoje serce v pobožni molitvi ogreval. S tim pa žali Boga, ki je sedmi dan k svoji časti odločil in nam zapovedal, da ta dan posebno Njemu služimo in čast dajemo. Vse stvari pozivlja psalmist, naj Boga častijo in vse stvari, tudi vsaka po svojem Boga častijo; ptica, ktera visoko v zraku veselo pesmico prepevlja in riba v vodi in kar hodi in lazi, — le zanikernik Bogu časti dati noče. On je nehvaležnik in žali Boga.

b) Zanikernik sam sebi nar večo škodo naredi. Bog hoče, da bi si zaklade za večnost pridno nabirali; ti zakladi so dobre dela. „Delajte“, nas opominja apostelj, „dokler je dan“. Kakor pridna bčelica od cvetlice do cvetlice leta in neutrudeno sladko sterd nabira, tako si zvesta keršanska duša nabira dobrih del, da ne bo pred sodnika stopila s praznimi rokami. Dobre dela so bogastvo, so zakladi keršanske duše; tih zakladov si zanikernik ne nabira, svojo dušo ubogo siroto pusti. Hlapcu, ki je svoj talent zakopal, hišni gospodar malovrednost oponaša in ga vkaže v temno ječo potisniti. Marti, ktera je Jezusu ljubeznjivo stregla, ali vendar preveč na postrežbo mislila, reče: „Le eno je potrebno. Marija si je boljši del izvolila“. Zanikernik, kako se bo tebi godilo na sodbi, ki le za časno skerbiš, zveličanje svoje duše popolnoma v nemar pustiš. „Kaj ti pomaga, ako si celi svet pridobiš, na svoji duši pa škodo terpiš“ (Mat. 16, 26.).

Bogat studenec nam je naš Zveličar napravil, bogat studenec poln nebeških gnad. Duša keršanska sme iz njega zaje-mati, kolikor se ji ljubi, in si more zdravje, lepoto, čistost in prijaznost božjo dobivati. Sveti zakramenti so tisti bogati studenec, ki vsaki keršanski duši vedno odpert stoji. Skerbna gospodinja se na čistem, čednem perilu pozná. Da mi dušo grešnih madežev očistiti moremo, je ljubeznjivi Jezus postavil

zakrament svete pokore. Zanikernik pa svojo dušo rajši vma-
zano in v nesnagi pustí! Vinograd gospodarju veliko dela in
truda prizadene, če hoče kedaj sladke kapljice iz njega
vživljati. Zgodaj spomladi se delo v njem začne, terte se
količem privežejo, večkrat okopljejo in oplejo. Vinogradu je
podobna duša keršanska; mnogo, mnogo truda prizadene, če
hočemo kedaj vživljati nebeškega veselja. Žlahtne tertice v
duši so lepe čednosti, ktere se le krog vere, upanja,
ljubezni veselo ovijajo. Okopati se morajo in opleti večkrat
v letu; ker jih hude navade, grešne priložnosti in pohuj-
šanje rado zadušijo; to se pa v spovedi ali zakramentu
sv. pokore nar ložej zgodi. Vinograd mora proti solncu
ležati, osojni ne more sladkega vinca dati. Tudi duša ker-
šanska se le v žarkih božje ljubezni ogreva, da žlahtnega
sadú obrodí. Nar prijazniši sije solnce božje ljubezni v
narsvetejšem zakramentu sv. Rešnjega Telesa. „Pridite k
meni vsi, ki ste obloženi“, vabi nas Jezus. Pri njem
dobimo zdravje v bolezni, moč, da ne opešamo, tolažbo,
da ne obupamo. Ali zanikernik svetih zakramentov ne pre-
jema; leto in dan se ne bliža spovednici, ne stopi k mizi
Gospodovi; rajši boleha, peša, obnemaga in v svojih pre-
grehah žalostno končá. Njegova duša je kot žalostna puš-
čava, kjer leto in dan rahli dež božje gnade ne rosljá;
potočič nebeške tolažbe ne šumljá, drevje keršanskih čed-
nost ne zelení, ne cvetí, tudi sadú ne rodí. Suha mla-
dika je na vinski terti Jezusu, ktero bo nebeški vino-
gradnik odrezal in v večni ogenj vergel. O žalostna osoda,
prežalostni stan zanikernega v božjih rečéh! Oh koliko se
trudimo, koliko skerbimo za časne rečí, za posvetno čast,
za bogastvo in premoženje! da bi le trohico te skerbí na
zveličanje naših duš obrnili, koliko več bi bilo zveličanih!

S k l e p.

Preljubi poslušavci! Slišali ste, kako gerde ste sestrici,
lenoba in zanikernost v božjih rečéh, dve gerde, ostudne
pregrehi; strašno žalite Boga in kopljete grozno jamo, iz
ktere ni več rešenja. Varujte se nju več kot kužne bo-

lezní; če katero njih nalezemo, se težko več ozdravimo. Zatorej ne postopajmo leni po tergu; le hitro v vinograd, dela je dosti in plačilo dobro. Lenobe in zanikernosti ne terpimo ne nad nami, ne nad drugimi, v škodo ste nam v večno in pogubljivo. Vsako ljubo jutro ponovimo sklep: vse svoje dela hočemo zvesto in pridno storiti, pred vsem pa za zveličanje svojih duš skربةiti. Če nas pa napada merjenje ali stud do dela in božjih reči, tedaj po nauku sv. Bernarda, pogledjmo na roke, ktere nam pomagati hočejo. Prosimo, da nas vleče, da se bomo zdramili po gnadi božji in tekli za Jezusom. Delajmo si sami serčnost in pomislimo: Sedaj je setev, ali kmalo bo minul ta čas; potem bi radi delali, pa ne bomo več mogli. Delajmo dobro in ne opešajmo; „če ne bomo v dobrem opešali, bomo svoje dni obilno želi“ (Gal. 6, 9). „Kaj stojite brez dela“, oh, da bi nas ne zadela ta ojstra beseda! Stopimo le hitro na delo, morebiti že marsikteremu od nas teče ednajsta ura, in še je brez dela in zaslužka. Kmali in odbila bo dvanajsta ura, čujmo, čujmo, da ne bo vse zamujeno! Ljubi kristjani! veselo na delo, plačilo je obilno, — nebesa si zaslužiti. Naj bo delo še tako težavno, vročina še tako nadležna, ob velikem delopustu bo nas poklical hišni gospodar in nam rekel: „Prejmite, kar ste zaslužili, idite v nebeško kraljestvo“. Amen.

X. Pridiga.

(Maria plena gratiae eximie amabilis; quam exinde sumamus doctrinam.)

„Mati ljubeznjiva, za nas Boga prosi!“ 9. v. Lav. lit.

V v o d.

Poznam zlato, ki nebesa kupi, poznam ključ, ki nebesa odpre, poznam oblačilo, ki v nebesih veljavo ima. Ljubezen je to zlató, ta ključ, to oblačilo. „Kdor ne ljubi, ostane v smrti“, pravi sv. apostelj Janez. Človek je v to stvarjen, da ljubi, in ako v njem ni ognja ljubezni, bo on zgorel v ognju večne pogube. „Ako hočeš v živ-

ljenje iti, derži zapovedi“! pravi Jezus in pristavi: „Ljubi Boga čez vse, ta je prva in naj večja zapoved, tej enaka pa je druga: Ljubi bližnjiga, kakor sam sebe.“ Ni pa še ljubezen, kakoršna si bodi, prava, Bogu dopadljiva ljubezen. Kajn je ljubil, pa ker je zavolj te ljubezni boljše sadje sebi prihranil, Bogu pa bornejše daroval, njegova ljubezen ni veljala nič. Ob Noetovem času in ob Lotovem v Sodomi in Gomori so se ljudje tudi ljubili, vendar voda in ogenj glasno oznanujeta, da je taka ljubezen pred Bogom gnjusoba. Tudi David je ljubil Betzabejo, pa zavolj te ljubezni je bil velik grešnik pred Bogom. Bogatin v sv. evangelju je tudi ljubil dnar, dobre pojedine in kratkočase, pa vendar je bil v pekel pokopan. Tudi naše dni je ljubezni dosti, pa marsikomu bo v večno pogubljenje! Od vsake take ljubezni velja britko zdihovalje kralja Davida: „Pokaj ljubite ničemurnost, in iščete laž“? Bog nas vari take ljubezni; naša ljubezen naj bo sveta, kersanska: „Ljubi Boga čez vse in bližnjega kakor sam sebe, zavolj Boga“! Od ljubezni do Boga, ki je naj prva in naj večje ljubezni vredna dobrota, danes ne bom govoril, danes govorim od tiste prečudne stvari božje, ki je za Bogom naj večje ljubezni polna, in tudi naj večje ljubezni vredna; od tiste prečudne gospe hočem govoriti, kateri v Lavretanskih litanijah pravimo: „Mati ljubeznjiva“. Vsi dobro poznate to našo gospó, našo srednico, našo besednico in pomočnico našo. „Marija je mati ljubeznjiva“. Pokazal vam danes bom:

„da je Marija res mati ljubeznjiva — vse ljubezni vredna, pa pridjal tudi nekatere nauke, ki se jih iz te resnice učimo“. Ti pa Marija sprosi mi pri Bogu pripravno besedo, naj ljubeznjivost tvojo svojim poslušavcom prav oznanujem in globoko v serce zasadam; Marija, mati ljubeznjiva, bodi češčena!

Razlaga.

„Jaz sem mati čiste ljubezni, in strahu in spoznanja in svetega upanja. Pri meni je vsa milost pota in resnice, pri

meni vse upanje življenja in čednosti“, te besede sv. pisma kat. cerkev na Marijo obrača. Marija je mati čiste ljubezni, ona je ljubezni polna in vredna, ona je mati ljubeznjiva:

1. ker je mati nar lepša. Vsi malarji in umetniki nam pred oči postavljajo Marijo v podobi prav lepe, prav mile in ljubeznjive ženske; pa vendar nobena podoba ni tako lepa in zala, kakor je bila Marija v življenju. Pa od telesne lepote ne govorim, ta je kakor roža na polji, ki danes cvetli, jutre pa ovene. Govorim od tiste lepote, ki svoje vrednosti in veljave nikoli ne zgubi, od dušne lepote. Kako lepa pa je morala tista biti, od ktere sv. Duh sam pravi: „Vsa lepa si prijateljica moja, in madeža ni na tebi“. Sv. Janez nam preveliko lepoto Marijno nekako popisuje; on pravi: „In neko veliko znamenje se je na nebu prikazalo: Žena s solncem prepasana, in mesec je bil pod nje nogami, in na glavi je nosila krono iz dvanajst zvezd“. V tej prikazni gledamo Marijo ženo prelepo. S solncem je prepasana“ to je; Kristus, solnce pravice, jo z bogostvom svojih milost, z žarki svoje večne časti tako obilo osvitljuje, da se iz nje presvete duše vsa le Bogu lastna lepota bliskeče. Po tem toraj je Marija med vsemi angeli in svetniki to, kar je solnce med zvezdami, Marija je med vsemi nar lepša. „Mesec je pod njenimi nogami“ to je, Marijna lepota je nespremenljiva. Tukaj na svetu pod spreminljivim mescom je vse spreminljivo, tudi mi se radi spreminjamo, danes v dobrem naraščamo, jutre pa spet omagujemo in hiramo; Marijna dušna lepota se pa ne spreminja nikoli. Poglejmo zdaj „na glavi krono iz dvanajst zvezd“, to so prelepe čednosti, ki se kot druga, prežlahtna krona na njeni duši svetijo in jo delajo nar lepšo za Bogom. V tej kroni miglja lepše kot juterna danica nje neomadeževana čistost, nje modrost, nje pohlevnost, nje ponižnost, nje pokorščina, nje ljubezen do Boga, nje ljubezen do bližnjega, nje hvaležnost, nje poterpežljivost, nje krotkost, nje dobrotljivost in nje stanovitnost. Po pravici govori sv. Bonaventura: „Kakor se vsi potoci v morje izlivajo, ravno tako se v sami Mariji kot v nekem morju najdejo vse čednosti in milosti, ktere koli so kdaj dodeljene ali angelom, ali sv. očakom, ali prerokom, ali apostelnom, ali mučencom, ali učenikom, ali spoznavavcom,

ali devicam, ali udovam“. Ravno tako tudi sv. Duh sam govori: „Veliko hčer je bogastvo spravljalo, ali ti si vse presegla“. Tako sv. Marija nosi na sebi vso lepoto, dušno in telesno, je mati nar lepša. Kar pa je lepo, je tudi ljubeznjivo, zatoraj je tudi Marija, mati nar lepša, tudi naj bolj ljubeznjiva. Zdaj pa prašam: Ali tudi ljubimo Marijo, mater ljubeznjivo? Pridni otroci, ki svojo mater v resnici ljubijo, se radi na svojo mater ozirajo in delajo, kar njo delati vidijo. Glejte! ljubi moji, na glavi device Marije se prelepo lesketa zlata krona spletena iz vseh zlahtnih čednost. Posnemajmo te lepe čednosti, delajmo, kakor je delala Marija, s tem kažemo, da ljubimo v resnici svojo mater ljubeznjivo. Ona nam iz nebes kliče: „Jaz sem mati čiste ljubezni, pri meni je vse upanje življenja in čednosti. Kdor mene posluša, ne bo osramoten, in kateri po moje delajo, ne bojo grešili. Kteri mene oznamujejo, bojo imeli večno življenje“. Živimo torej po Marijno, tako pričamo, da ljubimo njo, ki je ljubeznjiva — mati nar lepša. Marija pa je daleč ljubeznjiva,

2. ker je mati naj skerbnejša. Koliko ljubezen skerbne matere premore, je komaj verjeti. Skerbni materi ni preveč cele noči bdeti pri zibelji svojega ljubčka, ni preveč, za svoje ljube otročice se truditi in pehati cele dni in noči, ni preveč svoje mlade nevedneže vaditi in učiti, opominjati in kaznovati sto in stokrat, ni preveč, za nje zdihovati in moliti zjutraj in zvečer, doma in v cerkvi, ni preveč, svoje zdravje in življenje dati za otroke svoje. Tako dela skerbna mati! Otroci! ali tako skerbna mati ni ljubezni vredna, ni ljubeznjiva? Ljubezen ja zasluži ljubezen! Glejte, tudi Marija je od Boga dobila mladega sinčka, usmiljenega Jezusa, in bila mu je mati naj skerbnejša. Poglejte jo, kako skerbljivo ga tam v jaslcah v borne plenice zavija, ga boža in na svoje serce pritiska. Poglejte jo, kako tam v Jeruzalemskem tempeljnu, svojega Jezuska v naročji, ponižno kleci in ga goreče priporočuje Ocu nebeskemu. Poglejte jo, kako clo po noči po koncu skoči, svoje detice prime, se ž njim na živinče vsede in beži v daljni, ptuji Egipet, da bi ga rešila iz rok grozovitnega Herodeža. Poglejte jo, kako tam v Nacaretu lepo za Jezusa skerbí, mu z Jožefom kruhec služi, ga uči in varuje in izreja

v strahu božjem. Poglejte jo, kako svojega odrasčenega Sina nikoli ne zapusti, gre ž njim v zasramovanje in terpljenje, stoji pod njegovim križem, še mrtvega derži na svojem krilu. Poglejte jo Marijo in povejte mi, ali to ni mati, ki za svojega sina nar bolj skerbi od zibelje, notri do groba, ali to ni mati najskerbnejša? Alite keršanske matere, to je mati vse ljubezni vneta in polna; alite keršanski otroci, to je mati vse ljubezni vredna! Oh Marija, mati naj skerbnejša, mati ljubeznjiva, ki si oskerbljevala in ljubila svojega sina Jezusa do temnega groba, povej, povej nam kaj želiš od nas, kako ti naj povračujemo toliko skerb in ljuбезen do našega odrešenika in Zveličarja Jezusa Kristusa? Bila je ženitnina v Kani Galilejski, in mati Jezusova je bila tam. Bil je pa tudi Jezus povabljen in njegovi učenci. In ko je vina zmanjkalo, reče mati Jezusova njemu: Vina nimajo. In Jezus ji reče: „Žena! kaj je meni in tebi mar? Moja ura še ni prišla. Marija reče služabnikom: „Karkoli vam poreče, storite“. Ravno te besede veljajo vsem, ki Marijo ljubijo: „Karkoli vam poreče, storite“, tako govori Marija nam vsem. Zdaj pa že spet vidite in spoznate, kako ljubite Marijo, mater naj skerbnejšo? Jezus Kristus je prišel iz nebes in nam seboj prinesel prelepih resnic, ktere moramo verovati; kakor nekdanj Tomažu, tudi nam pravi: „Zveličani so, ki ne vidijo, pa vendar verujejo“. Njegov nauk nam je nebeška luč, ktera nam jasno sveti skoz razne tmine tega življenja. Pa koliko jih je, ki se ne dajo razsvititi tej nebeški luči, ki zasmehujejo in zamečujejo Jezusove sv. nauke! Sami si narejajo in kujejo vero, ki diši po njih puhli in pišli pameti in streže njih spačenemu in hudobnemu sercu. Nobeden ne pride k Očetu, kakor po Jezusu, ni drugega pota v nebesa, kakor je ta, kterega je Jezus učil in kazal. Zato raj kdor ljubi Marijo, naj posluša njeno opominovanje: „Karkoli vas je učil, verujte!“ — Spet jih je Kristjanov, ki terdno verujejo, kar je Jezus učil; pa se njega sramujejo, Njega pred ljudmi spoznavljati in pričati, tega nočejo. Pred podobo sv. križa se ponižno odkriti, Jezusa v presv. rešnjem telesu večkrat obiskovati in pobožno moliti, za Jezusa se o priložnostih krepko potegovati, tega nočejo, pa tudi Marije ne ljubijo, ki nam zaukazuje: „Karkoli vam poreče,

storite! — Še več jih je pa takih, ki vse trdno verujejo, tudi v cerkev hodijo, tudi se postijo, tudi sv. zakramente prejemljejo, ki pa malo, ali nič ne marajo za Jezusove sv. zapovedi. Kar se jim dopada, kamor jih hudobno poželenje vleče, kar se jim zljubi, to delajo ne maraje, kaj Jezus zaukazuje ali prepoveduje. Oh ti ne vejo, koliko je Jezus, Marijin sin, terpel za naših grehov delj, ti ne premislijo, da Njegovo presv. rešujo kri z nogami taptajo, ti si k sercu ne jemljejo, da Jezusa po besedah sv. Pavla vnovič križajo! Oh dokler smo grešniki, ne recimo, da Marijo ljubimo; kdor sina osramotuje, sina sovraži, sina zatajuje, sina preganja in sina križa, matere njegove nikoli ne ljubi. „Karkoli vam poreče, storite!“ te Marijne besede v sercu nosimo in po njih se ravnajmo, tako kažemo, da ljubimo Marijo, mater ljubeznjivo, ker je mati najskerbnejša. Marija je slednjič mati ljubeznjiva, 11 101 18700

3. ker je mati naj boljša. „Otročiči! pravi sv. Janez, ne ljubimo samo z besedo in jezikom, temuč v djanji in resnici.“ Kdor toraj drugim dobro dela v djanju in resnici, ta ljubi prav, ta je dobroten, ta je ljubeznjiv; zakaj že serce nas sili in mora, da ljubimo človeka, ki nam je kaj dobrega storil. Ohérnimo sedaj vse to na Marijo! Vse njene žive dni je bilo njeno serce polno ljubezni in dobrotljivosti do nas. Koliko britkost in težav jej je prizadevalo to, da je postala mati našega Odrešenika; že stari Simeon jej je prerokoval, da bo njeno dušo ojster meč prebadal. Pa vender je bila volje, mati biti iz ljubezni do nas, naj bi le mi odrešeni bili. Oh kersanske matere pomislite! kaj se to pravi; mati stoji pod križem edinega, serčno ljubljenega sina, katerega so jej brezvestni sovražniki na križ pribili po strašni krivici. Vendar daruje Marija svojega sina v strašno smert iz ljubezni do nas, da bi le imeli večno življenje. Glejte! Marija je že na zemlji bila polna ljubezni in dobrote do nas, bila je mati nar boljša. Ko se je ločila od naše zemlje, od te solzne doline, svoje dobrotljivosti in ljubezni do nas ni tukaj pustila; vzela je svoje materno serce seboj v nebese, in je tam pri Bogu naša srednica in besednica, tudi tam gori nam je mati nar boljša. Tam z gorečimi željami za našo srečo prosi, in kje je posamezen človek, kje je hiša, kje je dežela, kje je kraljestvo, kje je

živa duša ki bi njene dobrotne pomoči še skusila ne bila. O koliko nevernikom je že ona luč prave vere, koliko grešnikom pravo spreobnjenje, koliko spokornikom vreden sad pokore, koliko pravičnim serčno stanovitnost, koliko nesrečnim in žalostnim že pomoči in srečo sprosila! „Za Bogom nobeden za človeški rod tako ne skerbi, kot Marija“ pravi sv. German. Mogel bi vam naštetii veliko cerkev, ktere so postavili hvaležni ljudje v čast devici Mariji, ktera se jim je skazala kot dobra mati; mogel bi vam v misel poklicati tiste znamenja, ki so jih po romarskih cerkvah na stene in na oltarje obesili hvaležni ljudje, katerim se je Marija skazala mater naj boljša; mogel bi vas opomniti obilno čudežev, ki so se godili in se še godijo na priprošnjo device Marije, vse to bi mogel vam na dolgo in široko razkladati, pa časa mi zmanjkuje; zatoraj vam le samo čudež hočem povedati, kterega nas opominja praznik sladkega imena Marije device! Bili so žalostni časi ko so grozovitni Turki po naših deželah požigali, ropali in morili. Že je skorej 200 let, kar so tudi pred Dunaj priropotali in to mesto obdjali. Prebivavci v mestu zaperti so strašno terpeli; lakota, boleznii in smert so razsajale po mestu. Od nikodar ni bilo upanja, od nikodar ni pomoči. Zdaj v svoji sili in nadlogi se obernejo sirote k devici Mariji, ki pri svojem božjem sinu Jezusu vse premore. Tudi po drugih mestih ljudje žebrajo in svoje goreče molitve pošiljajo k dev. Mariji, naj pomaga revnim Dunajčanom. In glejte, kaj se zgodi! Naenkrat prileti s svojo armado poljski kralj Sobieski Dunajčanom pomagat. Nedeljo po mali gospojnici se bere sv. maša, po sv. maši pa jamejo vojšaki vpiti: „Jezus in Marija“ in plauejo vsi ognjeni nad Turke. Ti vsi prestrašeni poberejo svoje šila in kopita in pobegnejo. Glejte ljubi moji, Marija, mati najboljša je pomagala! Sv. Oče papež Inocenc ednajsti je pa zaukazal, naj se spomin te slavne in čudne zmage vsako leto na nedeljo po mali gospojnici obhaja. Glejte, kako dobro serce ima Marija do nas, ona je mati nar boljša! Veselimo se toraj iz globočine serca, da toliko dobro mater v nebesih imamo, pa tudi ljubimo jo, ker je tako ljubeznjiva. Oh človek, ti ljubiš reči, ki so ti nevarne, ljubiš stvari, ki ti hitro minejo, in ti malo pomagajo, ljubiš ljudi, ki ti le

O količkaj dobrega storijo, svoje nar boljše matere, svoje naj ljubeznjivše matere pa ne ljubiš! Pa praviš, jaz ljubim Marijo, kako bi mogel tako gerdo nehvaležen biti, in bi ne ljubil svoje nar boljše matere? Saj pozebram včasih kako česčeno Marijo in roženkranc, saj se odkrijem, kedar zveni „Zdravo Marijo“, saj poklekнем včasih pred kako podobo ali oltar device Marije. Prav in lepo je tako, ako zraven tudi lepo in pošteno živiš, se greha zvesto ogibaš in varuješ, dobrega storiti si pa prizadevaš. Ako pa tega ne delaš, je vse uno maloprida in zastonj. Svoje dni je nek velik grešnik takole zdihoval k Mariji: „O Marija! pokaži, da si moja mati“; pripoveduje se, da je dobil odgovor: „Pokaži, da si tudi moj sin“; poboljšaj se in tako pokaži, da me ljubiš kot svojo mater, in res! tudi jaz bom tvoja mati. Marija ljubi té, kateri njo ljubijo, in kateri zjutraj pri njej bdijo, jo bojo našli“, kot nar boljšo svojo mater. Kdor toraj se greha varuje in dobro dela, ta je, ki ljubi Marijo, mater naj boljšo!

S k l e p.

Slišali ste, zakaj se Marija imenuje „mati ljubeznjiva“; ona je mati nar lepša, ker se sveti in prelija v naj jasnejšem svitu vseh čednost; — ona je mati naj skerbnejša, ker je zvesto skerbela za svojega sina in odrešenika celega sveta; ona je mati nar boljša, ker nas ljubi, za nas prosi in nam pomaga v vseh dušnih in telesnih potrebah. Oh Marija, mati naj lepša, naj lepša med hčerami Jeruzalemskimi, o pomagaj mi, da tudi jaz ljubim svete čednosti, ki tebe tako lepo in zalo delajo. Oh Marija, mati naj skerbnejša, pomagaj mi, da verujem, kar je tvoj sin Jezus nam razodel, da storim, kar nam je on zapovedal. Oh Marija, mati naj boljša, skaži se tudi meni dobro mater, po tvojih besedah in izgledih se hočem obnašati, da bodem tvoj dober sin, ti pa moja dobra mati. O sv. Marija — mati ljubeznjiva, prosi Boga za nas! Amen.

Novičar.

* Iz Celovca. Zunajna politika nekako miruje; — pa to niti tisti zlati mir, ki človeškemu srcu tako dobro dene, — to je tista čudna tihota, ki oznanjuje strašno nevihto in hudourje. Dozdeva se nam, da pridejo nad Evropo hude reči. V Italiji vse po koncu in vse zmedeno, — gospodar Kusa misli svoje kneževini v eno zliti, — Nikola, novi vladika črnogorski, je obljubil svoje kardela skoraj peljati na vojsko, — na Ogerskem vse vre in tli, tudi drugod ni vse zadovoljno in pokojno; v Bulgariji hoče jih več milijonov prestopiti v katoliško cerkev, pa branita Rus in Francoz, — v Serbiji, Bosni in Hercegovini se vse meša in giblje, na Nemškem spet svoje oči obračajo v Frankfurt, sanjajo od „Volkskammer“, in nemške edinosti — na Francoskem pa biva tisti siloviti in mogočni duh, ki vse vajeti v roci derži, in suče politiški voz, kamor se mu zljubi; kakšen pa je ovi duh, katerih misel je do katoliške cerkve in Avstrije, do resnice in pravice, do mira in pokoja, je znano celemu svetu. Nad Evropo pridejo hude reči! Zatoraj nam je „Pozor“ iz serca govoril rekoč: „Živa je istina, da živimo v vrlo važno dobo; vrlo važno je za nas i za naše potomke; živimo v doba (času), koje će i na glasu biti. Sloboda, narodnost, jedinstvo carevine i historijsko-političke osobnosti, duševno i materialno blagostanje, političko i gradjansko pravo, jedno rečju (besedo): najsvetiji interesi ljudskoga života moraju se iz nova osnovati, preinačiti i popraviti za vse zemlje i narode avstrijanske. A vse to valja obaviti (vse to se ima goditi) bez sile orožja i nasilja, nego predlaganjem podaničnik želj i privoljenjem zakonitoga vladara; ali se to mora izvršiti na vidiku (im Angesichte) blize i ogromne opasnosti (nevarnosti), u oči domičućega se izvanjskoga rata (vojske), dakle žurno, hitro, na vrat na nos, da izvanjske opasnost najde zadovoljne avstrijanske narode. Ne učini li se to, ili ako se učini pored izvanjskoga silovanja na brzu ruku, onda je vse na kocku metnuto: onda neće razum ni savest, nego sila i samovolja zapovedati i uredjivati carevinu, njezine zemlje i narode“. Zatoraj kličemo: Urno, hitro, dokler je čas, vsak dan je imeniten v sedajnem času! Že sta skorej dva mesca od 20. oktobra, in še stojimo, kjer smo bili, nekaj se je storilo, se pa spet prenareja in preklicuje. Prej ko ne dobimo oktrojirano ustavo od 4. marca 1849, mi se je ne ustrašimo, ako ravno meri na centralizacijo; vendar ako se le nekteri §§. prenaredijo, postane ta ustava federativna in prava za Avstrijo. Od tega pregovorimo prihodnjič, danes le to še pristavimo, da nam je žal za toliko dragi čas: Prava politika je ta, ki poprej dobro in na vse strani prevdari, kaj hoče in more dati svojim zemljam in narodom, potem pa terdno in možko stoji, ne pa kakor terštič, ki ga maja vsak vetrič; le tako pridemo naprej: Vsem pa nihče ne more vstreči! —

* Iz Celovca. „Vigilantibus jura“, „kdor čuje nad pravicami, temu se pravica godi“, je rekel nekdanji minister Nadasdy v letošnjem državnem zboru. Lepe pravice nam so podelili 20. oktobra naš presvitli cesar Franc Jožef; pa „vigilantibus jura“ potegovati se moramo za nje in bdeti, da nam jih kdo ne spodbi. Kaj nam je toraj početi, da tudi mi Slovenci deležni postanemo tistih pravic, ktere uživljajo drugi narodi avstrijskega cesarstva že davno? Treba nam je,

I. da se zavemo, to je da se občutimo in vedemo kot Slovenci. Ne bomo naštevati prežalostnih dogodb, ko so nam ptuji ljudje našo slovensko zemljo od leta do leta priskerčevali, in naš mili domači jezik bolje in bolje v kot potiskovali in naše starodavne običaje in navade clo po sili zatirovali. Kaj bi tergali stare globoke rane? — Ni se čuditi, da smo se skoraj vsi poptujčili in zgubili zavest slovensko. Pa vsaka sila do vremena: Slovenci po božji milosti še živimo in z nami, ako Bog da in srečna junaška! tudi národnost slovenska. In ravno národnost je tisto vreteno, okoli kterega se verti ves današnji svét. Ako se pa vse suče in verti, tudi mi Slovenci tiho stati ne moremo in ne smemo. Ideja ali duh národnosti je prešinil vse národe od enega konca svetá do drugega, tudi mi Slovenci se ga ne moremo in ne smemo ubraniti. Le to glejmo, da se nam v glavi ne zmoti in da nam národni duh serca ne pokáží!

Kaj pa je národnost, od ktere se naše dni toliko govóri in piše, ki naše dni doprinaša toliko veselih pa tudi žalostnih reči? Vsak posamezni človek ima nekaj posebnega, po čemur ga hitro razločiš od vsakega drugega, on ima svoje dušne in telesne lastnosti in sposobnosti, kterih ne najdeš na drugem nikomur. Tako imajo svoje posebne dušne in telesne lastnosti in sposobnosti celi narodi, po kterih se med seboj ločijo. Narodi imajo kaj posebnega v veri, v jeziku, v obnašanju, v slovstvu, v šegah in navadah; zapopadek vseh teh posebnost se imenuje narodnost. Ako vse te reči malo bolje prevdarimo, se nam Slovincóm po resnici in pravici naše slovenske narodnosti ni treba sramovati. Naša vera je skoz in skoz keršansko-katoliška, naš jezik je bogat in gibčen, mil in gladek, naše slovstvo je čisto in čedno, naše obnašanje pošteno, pravično na vse strani, zvesto Bogu in cesarju, naše šege in navade so vesele, serčne in sramožljive, naše glavice so bistre in modre, naše serca so žlahtne in dobre. Čast in slava takemu narodu, kakor je narod slovenski; lahko in slobodno se slovenska národnost ponosi in hvali! Slovenci! zbudimo in zdramimo se iz národnega spanja, zavedimo se svoje slavne slovenske národnosti, pokažimo, da po naših žilah še teče slovenska kri! Pa poslušajte kako, da se nam glava ne zmeša in serce ne popači.

A. Skerbimo, da se prava in živa vera med našimi Slovenci ohrani; tako bo terdno stala tudi slovenska narodnost.

No, v čem obstoji slovenska národnost? Gotovo ne samo v slovenski kervi, ne samo v slovenskem jeziku, ne samo v hlačah in jopah, ki so pri Slovencih v navadi; temuč v národnih mislih, idejah in čustvih, ki oživljajo in prešinjajo slovenski národ, ga priganjajo in silijo k narodnim delom in običajem, kratko živeti svoj posebni, svoj národni život. Ja! život nareja národ, slovenski život nareja slovenski národ, slovensko narodnost. Pravi domorodec ali rodoljub mora toraj gledati in skrbeti, da ohrani in podpira slovenski život. Pa sada poprašamo: kaj je jedro in duša celega slovenskega života? Veseli in nadušeni odgovorimo: Sveta katoliška vera. Po celi Sloveniji, ki obsega pet škofij, je le ena sama mala vas lutrovske vere; — med vsemi Slovenci, katerih je več kot poldrugi milijon, ni jih 2—300 akatoličanov; celo slovstvo slovensko je skoz in skoz katoliško in naj rajše Slovenci kupujejo in prebirajo knjige, ki sv. vero tičejo; — Slovenci naj rajše hodijo na božje pote, naj rajše napravljajo braterne in druge bogoljubne družbe, kaj serčno in goreče častijo rožno dev. Marijo, in še več takega, kar se samo nahaja v katoliški cerkvi; sveta katoliška vera je podlaga in duša slovenskega života, slovenske narodnosti. Ali si mar slovenski rodoljub ti, ki slovenskemu národu — pismeno ali ustmeno — kališ in motiš sv. katoliško vero? Kaj slovenski rodoljub si, in slovenskemu národu jemlješ naj svetejšo in naj drajšo reč, slovenskemu životu podrivaš naj terdnejšo podlago in naj močnejši steber, slovensko narodnost podiraš do tal! Kaj malo prida šlapa in spaka si, nar hujši neprijatelj in zatiravec, ja pravi morivec in vrag si slovenskemu národu. V bukvah stare in sedajne zgodovine „je kervavo zapisano: „Pade vera — pade tudi národnost“! Leta 1451 je papež Nikola V. Gerke zavoljo njih nevere terdno posvaril in jih klical nazaj v naročje zapuščene katoliške vere, da se njim ne zgodi kakor smokvenemu drevesu v evangelju. Gerški národ teh milih besed ni poslušal, zaverigel je pravo vero, in že leta 1453 je mogočni in slavni gerški národ padel pod sramotni jarm turskega divjaštva, padla pa je ž njim tudi gerška národnost. — Visoko slovi v zgodovini nemška národnost in nemško ime. Pa pretergala se je najsvetejša in naj močnejša vez, ktera je vezala celi nemški národ; velik kos slavne Nemčije je zaverigel staro katoliško vero, padla je edinost v veri, ž njo je padla tudi politiška edinost, in nemška moč in slava: Raztergana je slavna, velika Nemčija. — Taka je z Anglijo, taka z Francijo, taka bo tudi z Italijo. Italijanskega života mozeg in serce je katoliška vera; to vsem Talijanom ljubo in sveto vero sedajni rodoljubi in domorodci preganjajo in ruvajo, po sili vpeljujejo novo, protestantiško vero, toraj talijansko národnost do korenine pulijo, zraven pa kričijo: Glejte talijansko- národno kraljestvo! Naj napravijo, kar jim drago, talijansko kraljestvo ne bo, kajti manjka duše talijanskega života, manjka katoliške vere. Italija mora biti in ostati, kar je bila

od nekdanj, Italija mora biti katoliška, ali kar pride pod jarm ptujskega nasilstva, in pade talijanska narodnost. — Vera in narodnost ste si ljube sestri, ena brez druge obstati ne more. Vera, ako se ne oznanjuje v narodnem jeziku in ne stavi na narodno podlago, ostane kot korenina na suhi skali, hitro vehne — preide. Narod pa, ki njima veri, je mrtev kakor telo brez duše, on nekaj časa živetari, se vmehkuži, njega moči zginejo — narod pade in z njim narodnost. — Zatoraj slovenski domorodci! da ohranimo slovensko narodnost, skerbimo in trudimo se, naj med našimi Slovenci ostane in veselo cveti sv. katoliška vera, ki je slovenskega života duša in sence!

B. Skerbimo, da nam ostanejo narodni običaji in obvelja narodni jezik naš. V Obergammeravu, planinski vasi na Bavorskem, je starodavna navada, da kmečki ljudje vsako deseto leto igrajo „Passionspiel“, terpljenje našega odrešenika Jezusa Kristusa. Letos se je spet igralo in od vseh končin obširne Evrope so le derli ljudje v Oberamergau in dnarja donašali, da ga je padlo več tisoč goldinarjev. Vsak narod ima svoje igre in običaje, svoje pesmi in veselice, svoje barve in oblačila. To so jim drage svetinje, nemila je roka, ki se jih soyražno dotika. Tudi pri Slovencih je taka. Oni imajo sv. Miklavža, pehtrobabo, sv. tri kralje, svoje kolednike, običaje pri ženitbah in somnjih, svoje godbe in plese, svoje pesmi in napeve, svoje barve in oblačila. Sv. Miklavža se celo leto veselijo pridni, pa boje hudobni otroci; v kolo pod lipo ni smel stopiti nepošten mladeneč, in na strani je bitke solze točila zapeljana deklica; taka je tudi z ostalimi običaji: veliko in sveto moč so imeli po celem narodu, in ljudje so bili tedaj pridni, pošteni in pobožni. Pa prišli so časi, ko so te narodne običaje prepovedovali in zatirovali, kakor da bi bili nevarni in škodljivi, Bog večni vé komu. Pokončali in zaterli so skoraj vse narodno, zibnila je narodnost, pa zibnila je tudi stara poštenost in pobožnost; ponižna domača šega je zibnila, pritepla se je ptuja obleka, ki se bogato košali, — potihnile so čedne narodne pesmi in mile narodne viže, razlegajo se ptuje, pa umazane in nesramne; ni več domačih iger in veselic, pa vgnjezdila se je igra za dnar, pijančevanje in voglarenje. Vzemite ljudem domačo narodno svetinjo in segalo bo po ptujčini, ki ni večidel vredna piškovega oreha. Rajni Vinc. Rizzi v svojem časopisu „Deutsche Monatschrift für Kärnten“ popisuje svojemu prijatlu „Das Leiden-Christi-Spiel“ v Kotarčah in piše tele resnične besede: „Und wie ich überdachte, welche Theilnahme das Volk an dem Stoffe der Darstellung, und welche Freude es an der ihm eigenthümlichen Darstellung selbst habe, da fiel es mir so bitter auf das Herz, dass man ihm diese Aeusserungen seines Lebens verbieten konnte. Und aus was für Gründen? der lieben Aufklärung willen! O diese Epoche! Sieh mein Freund, wem die Aufklärung, der Fortschritt so innerlich werth wie mir, wem die Freiheit so nothwendige Lebensluft ist wie mir, dem ist nichts so

eckelhaft, als jene halbe schale Aufklärung, die so aufdringlich die ganze Welt mit ihren ewigen Wundern in ein nüchternes Rechnungsexempel verwandeln will. Was haben sie nicht alles verbothen? Aber was haben sie zum Ersatze gebothen. Die rothe Freude haben sie aus dem Kalender gestrichen, und aschgraue Werkeltage zurückgelassen. Statt die Freuden des Volkes zu veredeln, haben sie die Freuden verbothen.

Du erinnerst dich, wie wir einstens vor der Theseusgruppe im Wienervolksgarten gestanden. Du hieltest es für eitle Oppositionslust, als ich dem schönen siegenden Halbgott gegenüber für den erliegenden Halbmenschen Parthei nahm. Ja die stolze Kultur schwingt trotz ihrer Kultur noch immer die Keule, und sie achtet nicht das Menschenhaupt auf dem Thierleibe, sie weiss mit ihm nichts anzufangen, als es zu zerschmettern.

Die wahre Cultur macht den Halbmenschen zum ganzen Menschen, die falsche, intolerant und unfruchtbar wie sie ist, kann nur tödten — verbieten.

Statt den Kunsttrieb im Volke zu leiten und zu läutern, hat sie ihn gewaltsam unterdrückt. Seine rohen Darstellungen konnte sie verbiethen, edleres hatte sie nichts zu bieten.

Und wie sie es in diesem Falle hielt, so war sie engherzig, mäckelnd und neckend in allen Fällen. Die Maibäume haben sie verboten, und die Birkenreiser zum Schmucke des Frohnleichnams von wegen der Forstcultur; verbothen haben sie, aber positiv haben sie nichts gethan. Wenn nur eine bessere Forstcultur eingeführt gewesen wäre, so wäre wohl so viel erübrigt, was der Mensch zur Freude, zum Schmucke braucht. Reich und unerschöpflich gibt die Natur, und wie sie nährt, so erfreut sie auch. Wollet ihr ein Kornfeld ohne Kornblumen! Jätet das Unkraut, aber lasst, „so viel die Aehren schmückt, und zum Kranze dein Enkel pflückt!“ Wie weit dieses Verbiethen ging, hievon liefern die sogenannten Musiklizenzen das betrübteste Beispiel.

Wenn die Jugend zum Klange der Geige den Reigen führen wollte, da musste sie zum Pfligamte pilgern um die Erlaubniss. Ich versichere dich, es gibt noch jetzt ganz verständige, wohlwollende Leute, die die Verkehrtheit einer solchen Anordnung nicht einmahl ahnen. Und der heuchlerische Vorwand, dass durch den Ertrag der Lizenzen dem Armenistute eine Aushülfe zugehe! Als wenn das der Grund der Anordnung gewesen wäre! Im Allem wollten sie die Hände haben, überall die gnädigen Herren spielen.

Darum freute mich die heutige Darstellung doppelt, und sie hätte mich gefreut, wenn mir der Stoff der Darstellung auch nicht als das Heiligste gelten würde. Und auch dich hätte sie erfreut, und weil sie dich gefreut hätte, kann ich trotz aller unserer religiösen Meinungsverschiedenheit dein wahrer warmer Freund sein.

Mit euch, die ihr einen Blick für die Tiefe der Welt, und ein Herz für das Leben des Volkes habt, ist eine Verständigung möglich, mit jener überfurnissten Barbarei, die in religiöser Beziehung als flacher Nationalismus, in politischer als aufgeklärter Absolutismus auftritt, ist keine Verständigung möglich“.

O Slovenci! rodoljubi, ne zasmehujte, ne podirajte in ne ruvajte, kar je narodnega; trebite in čistite, kar pa je dobrega hranite, polahnujte, posvečujte! —

Najterdnejša vez vsake narodnosti pa je jezik, katerega narod govori, v narodnem jeziku se narod izomikuje in napreduje, v narodnem jeziku toži svoje britkosti in težave, v narodnem jeziku poje svoje veselje in srečo. Vzemi narodu jezik, in zavezal si mu žilo, prebodel si mu serce; djano je po njem! Kako mi Slovenci svoj jezik zanemarjamo, nam priča tole: Več let je bilo v Celovcu vojšakov, med kterimi je bilo veliko Slovincov iz Kranjskega, Goriškega, Štajerskega in Koroškega. Ni se jim bralo nikoli slovensko evangelje, — in bilo je vse prav in dobro — živa duša se ni usmilila teh Slovincov. Dobili smo druge vojšake, in koj se je njih vojni duhovnik potegnil, da se jim sv. evangelje bere po vogersko in slovaško. Mi Slovenci pač spimo in le životarimo, slovenska zavest nam manjka! Slovenski domorodci! slovenski jezik moramo spoštovati in ljubiti, ga podpirati in širjati, kolikor le postavno prepomoremo, ga povzdigniti do tiste časti in veljavnosti, ktera mu gre pred Bogom in ljudmi. In veste, kaj nam je toraj početi? To nam je č. g. Matija Majar kaj lepo in resnično v lanskim Novicah povedal. On piše takole:

α) Povzdignimo, kakor drugi narodi svoj jezik, tudi mi slovenščinu za družbeni jezik med nami.

Stem izrujemo tisti glavni koren, iz kteroga rasti zapreke i overe našemu napredku i izobraževanju našega jezika i naroda.

Slovenščinu med seboj upeljati za družbeni jezik, toga nismo do sada pošteno skusili: mi smo v tom slabeži, gotovo najslabejši med vsemi plemeni slavenskimi. Vsako slavensko pleme časti bolje svoj jezik, kakor mi; vsako se rajše pogovarja javno v svojem jeziku, kakor mi, i odtuda izvira ona škodljiva misel, da slovenščina nije imenitna, nije koristna, nije potrebna. Ako je mi sami ne častimo, kako moremo po pravici očekovati, da bi jo častili drugi narodi? Moram povedati besedu nam Slovincem grenku; povem ju odkritoserčno, pa ne da bi nekoga žalil, nego ju povem s žalostnim sercem i samo zato, da se skeleća rana odkrije, pregleda, oveže i onda zaceli. — Nemci govore med seboj po nemečko, Italijani po italijansko, Francuzi po francusko, vsaki narod v svojem prirodnom jeziku; mi izobraženi Slovenci pa večidel v jeziku tudjem. Nemci, Italijani, Francuzi i vsaki drugi narodi se pogovarjaju med seboj v svojem jeziku i malo gledaju na pričujoće Slovence, ali razumimo njihov jezik ali ga ne razumimo. Ako se pa znajde še tako velika i častna družba samih Slovincov — ako

pa stopi med nje kak ptujec, da le šiltastu kapicu na glavi nosi — cela slovenska družba omolkne, ne upaju se siromaži več pogovarjati v svojem častnom jeziku! Ptujec se med nami s svojim jezikom košati, zanikerni Slovenec pa nima toliko moške serčnosti, da bi se pogovarjal s Slovenci v svojej domačej deželi po slovensko. Neredko se prigodi, da je sbrano celo gnjezdo samih korenitih Slovincov — pogovarjaju i vesele se pak v tujem jeziku! — Govorimo med seboj režno i krepko po slovensko, kakor govoré Nemci po nemečko, Italijani po italijansko, Francuzi po francuzko, i brez skerbi se moremo zanesti, da nas bude vsaki pameten človek v večej časti imel; namesto posmehovanja se bude od nas govorilo: Glej, to su slovenski gospodi, slovenske gospe i gospodične.

Slovenščinu povzdignuti na čast družbenoga jezika, to moramo mi Slovenci sami, osobito mi izobraženi, sicer zastonj čakamo, da se bude bolje godilo našemu jeziku. Zastonj bi čakali, da se budu trudili i napenjali drugi narodi za čast i povzdigu našega jezika. Mi sami se moramo dela krepko poprijeti: *Печени голуби никому сами в уста не летают* (Pečeni golubi nikomur sami v usta ne letaju).

Zastonj bi čakali kakega ukaza, da Slovenci v slovenskoj družbi se moramo pogovarjati med seboj po slovensko, — to je osobna, privatna stvar, v ktero se javna oblast ne meša; to nam mora zaukazati naše rodoljubje, naša čast narodova. Toga prevažnoga dela se moramo pri toj priči lotiti: *Что се не почне, се никада не конча* (Čto se ne počne, se nikada ne konča). — Samimi dobrimi željami se hiša ne sozida: samimi željami se slovenščina ne upelje za družbeni jezik. Jeden lot marljivoga dela je već vreden, nego dva centa praznih želj.

Čto nam je storiti, da povzdignemo na Slovenskem slovenščinu na čast družbenoga jezika?

Sledeća:

1. Govorimo med seboj vsigda po slovensko. Govorimo pa tako, kakor smo vajeni govoriti od mladih nog; ne silimo se govoriti, kdo vé kako čisto, učeno i književno. To bi nam kvarilo govor i neprenehoma bi se spotikali i govoreč zapletali boječe se, da morebiti nešto prav ne rečemo. V pismu se mora pisati pravilno i se imamo varovati tujih slov: v govoru nije tako važno; govorimo samo režno i serčno; jedno perišće ali dve tujih slov već ali manje; to celo nič ne zaverne; nikto ti ne bude očital tvojih malih pogrešek; sada se tebi zareče jedna beseda, lehko da bude drugomu se jih zareklo deset; vse to ne škoduje toliko, kakor černo za nohtom. Ako bi govoril desetakrat, kakor se ti zdi, da govoriš, toliko nikada ne spraviš tujih slov med slovenščinu, kolikor jih ima v sebi književna nemščina, kamo li priprosto narečeje nemečko. Kdor se govoreč pogreškov i tujih slov boji, se ne bude naučil nikada gladko i dobro

govoriti. V pogovarjanji se nam bude slovenščina uglasila, samo radi se po slovensko pogovarjamo. Brez skerbi povlečeš slovenščinu po krajansko, ali po štajersko ali po koruško ali po goričko; to nam je vse jednako, drago i ljubo, — saj je vse to naše i slovensko; ne boj se, da bi te ne razumeli; Slovenec razume narečje horvatsko, serbsko, česko i rusko — zašto bi v jeden mah se imel deržati, kakor da bi svoje slovenščine ne razumel, ako se malo drugače povleče kakor doma za pečjo?

Ako bi se primerilo, da bi ti domač človek odgovarjal na tvoje slovenske besede v tujem jeziku, ostani ti stalen; derži se ti krepko slovenščine; on se mora slovenščini udati, ne ti v tujščinu preskociti.

To bi bila kakor mala, pa v vsem prijateljska vojskica med nami, vojskica za slovenščinu vsa nedolžna i nekervava.

2. Ako si v družbi ti sam edini Slovenec, vsa družba pa tujega naroda i jezika, onda nikoli ne upletaj slovenščine. Čemu? V takoj družbi pogovarjaj se s Nemcom po nemečko, s Italijanom po italijansko i ako hočeš i znaš v kakoršnem koli jeziku. To terja spodobnost, to terja omikanost. Dajmo vsakemu, čto je njegovo! Pravi Slovenec, poganjaje se za svoju pravico, ni nikdar neslan separatist.

3. Ako su v družbi pomešani Slovenci i Nemci: ima biti govor tudi pomešan iz dveh jezikov iz slovenskoga i nemečkoga, to je: v takoj družbi govori s Slovenci po slovensko, s Nemci po nemečko. To terja pravica; s pravicoj se pravičnim ne zameriš. Nemec govori rad svojim jezikom; se ne ima čuditi, ako tudi Slovenec govori rad svojim. Čto je tebi ljubo, je i meni drago; tebi tvoj jezik, pa meni moj. (Čto je tebi ljubo, je i meni drago; tebi tvoj jezik, pa meni moj). Nam Slovencom ne škodi, ako v družbi govore Nemci po nemečko: tudi Nemcom se ni potreba bati, da naša lepa i gladka slovenščina bi komu reber polomila.

4. Pozdravljaj vsakoga človeka po slovensko rekoč: Dobro jutro! Dober dan! Dober večer! Bog daj sreču! Bog daj zdravje! — Kadar se poslovuješ, reci: Srečno! Z Bogom! Lahko noč! Ako nas kdo tako pozdravlja, mu odzdravljamo rekoč: Bog daj! Nemcom se to nič čudno, nič neznano ne zdi, ako jih kdo v tujem jeziku pozdravi; njim to ješče dopada, tudi sami med seboj se radi pozdravljajo tujim jezikom govoreći: Bon žur (jour)! Servus! Adio! — Lepše se prileže Slovencu, ako pozdravlja i ozdravlja lepo po slovensko, nego da bi gerdo mermral, kakor se ne redko sliši: No, košamster diener! No, pa fitkot! *)

Ne pozdravljaj po tujem kopitu, na primer: Sluga! Sluga ponižni! Kušnem roko! — Slovenec tudi pametno misli: Kdor ni lačen, ne jej, i zato ne reče: Dober apetit! Dober tek! — To je neslovensko.

*) Gehorsamster Diener! Behüth Gott!

5. Tudi v javnih družbah in svečanostih skažimo vse kakor koreniti Slovenci.

Ako stupiš doma v kaku štacunu, govori po slovensko, akoravno imenuješ različno blago po tujem imenu, vsaj ga tako imenuje cela Evropa; ako je tergovcu tvoj slovenski denar dober, kteroga mu daš, naj je njemu tudi naša slovenščina važna. Ako si čto naročuješ, piši pismo tudi nemškemu mojstru, knjigarju itd. le samo slovenski, naj si poišče tolmača ali pa se uči jezika toliko potrebnoga. Ti plačaš, on mora gledati, da ti prijazno postreže i ti priljudno ustreže tudi s slovenščinoj.

V kavarnah i gostivnicah, kamor zahajate, poskerbite, da se najdu nekteri slovanski časniki. To je znamenje, da v takom mestu rodoljube živé.

V kazinah, čitavnicah, glediščih, v besedah skerbite, da se tudi nečto slovenskoga za čitanje naruči, nečto slovenskoga deklamira, kaka slovenska pesem zapoje. V svojej domačej deželi ne derži se, kakor da bi bil le gost; ne zanemarjaj milih maternih glasov!

Pri svečanostih naj se tudi slovenščina ne posadi v kot. Ako je svečanost církvena, naj ne manjkajo propoved (pridiga) slovenska, pesmi slovenske i molitve slovenske; ako je svetovna, budite napisi, prozraki *), poputnice **) slovenske; pri gostii pogovor budi slovenski, isto tako zdravice i pesmi, ktere se zapoju. Brez petja ni slovenske svečanosti. Zdravice znaju najlepše Horvati i Serblji. Najlepše poklikovanje za Slavene, kterogakoli plemena, je klic: Slava!

6. Napise napravljajmo slovenske, na primer, v cerkvi na oltarji, ali na cerkvenih zastavah (banderih), na pokopališčih i križih, na postajah (štacijonah) sv. križevnoga puta... To bi se imelo samo po sebi uže razumeti, pri nas se mora pa to opomenuti. Nedavno sem vidil v jednoj slovenskoj krasno ponovljenoj cerkvi v Koruškoj i jeden cirilski nadpis, namreč: Verh oltarja pozlačen križ i pod križem obče znana slova: В то знамја поѣдиши (V to znamnja pobediš).

Opominjajmo naše gospode župane i ostale gospode, ktere to zadeva, da se zraven cest in putov tiste table, kterih stojé imena vesi, krajev, tergov i mest, napišu v dveh jezikih, to je, po neměčko i po slovensko.

7. Dopisujmo Slovenec Slovencu vsigdar le samo slovenski; narejajmo tudi zunajni nadpis ali adrese na listu slovenski, le poslednju poštu pristavljajmo tudi nemški. Naj se gg. uradniki mesto francošćine, anglešćine, geršćine raji učé slovenščine; naj spoštuju slaveasku zemlju, koja jih živi, redi! — Slovenci! spoštujmo sami sebe — i tudi drugi nas spoštovali budu!

B. Glejmo, da doseže naš jezik tudi po naših šolah pravico in veljavo. Ni še dolgo, kar se je raznesel glas po

*) Transparent. — **) Marsch.

svetu, da se bode šolska uprava avstrijskih šol nekako preuredila. Vsi nemški časopisi so zagnali tak šum in hrup, kakor bi bil sam Turk pred durmi, že smo se bali črne vojske zoper moža, ki se bo prederznil, kaj takega početi. Priporočevali so gerščino in latinščino, branili natoroznanske vednosti itd... le od tega ni čehnila živa duša, kar je avstrijskim šolam prva potreba. Naše šole bi imele nam priskerbljevati avstrijske duhovnike in uradnike, avstrijske častnike in zdravnike, avstrijske pravdnike in obertnike, avstrijske rokodelce in kmete. Vsem tim pa je nar bolj treba, da znajo jezikov, ki po Avstriji živé; in zastran tega ti presneto učeni — judovski in prusovski literati, politikarji in šolniki nič ne vejo povedati in preurediti; alj se jim ne sinilijo uradniki in njih družine, ki morajo na Ogerskem in Hrovaškem svoje šila in kopita pobrati zavolj tega, ko potrebnih jezikov ne znajo? Mi terdimo svojo staro besedo: Naše šole morajo se osnovati in uravnati tako, da bojo avstrijske. Slovenci! ne bodite abotne šalobarde in ne dovoljite, da bi se vaša mladina učila vsega, le tega ne, kar je nar potrebnije za pravo izomiko, za časno in večno srečo! Zatoraj naj veljajo za naše šole po celi Sloveniji telé pravila:

a) V početnih šolah naj se podučuje v maternem, pri nas v slovénskem jeziku; za te šole naj velja zlata beseda: „Kakor v cerkvi, tako v šoli.“

b) Po glavnih, realnih, gimnazijalnih šolah naj je nemški jezik za vse učence obligaten predmet; — učni jezik naj je tisti jezik, katerega večina po kaki deželi govori; — drugi deželni jezik naj je za vse učence zapovedan predmet; — v keršanskem nauku naj odgovarjajo učenci vselaj in povsod v maternem jeziku. Po tem toraj bi bil po vseh teh šolah na Kranjskem učni jezik samo slovenski, — nemški pa za vse učence predpisan predmet, — v keršanskem nauku bi pa rojeni Slovenci odgovarjali po slovensko, rojeni Nemci pa po nemško. Ravno taka bi bila po vseh teh šolah na doljnem Štajerskem. Drugača bi bila na Koroškem in Primorskem. Na Koroškem po vseh teh šolah bi nemški jezik bil učni, slovenski jezik bi pa bil za vse učence — tudi Nemce — zapovedan predmet, — v keršanskem nauku bi rojeni Nemci odgovarjali nemški, rojeni Slovenci pa slovenski. Po Primorskem bi bil učni jezik slovenski, talijanski jezik bi pa bil za vse učence zapovedan predmet; v keršanskem nauku bi rojeni Slovenci odgovarjali slovenski, Talijani pa talijanski.

c) Zastran vseučelišča je pa celi jugoslavenski svet tiste blage misli, ktero je presvitli vladika Djakovarski, Josip Juraj Strossmayer, v državnem zboru izrekel: V Zagrebu naj se napravi jugoslavenska akademija!

Bog daj skoraj takih šol, to bi bile šole prav avstrijske!

δ) Po naših uradnih alj kancelijah gre za premoženje, čast, prostost, clo za glavó marsikterega Slovence vse po nemško, alj je to prav, alj je to: Vsakemu svoje? Enake dolžnosti enake pravice? Tudi naše postave so imenitne za nas Slovence ravno tako, kakor za Nemce, za tiskanje naših postav plačujemo Slovenci ravno tako, kakor Nemci, — alj je mar prav, da se nam razglašajo v tujem jeziku? Kar je tebi ljubo, je tudi meni drago. Delajmo in trudimo se, da se to prenaredi! — Spoštujmo narodne običaje in narodni jezik, — in živela bo naša narodnost! — Da se Slovenci zbudimo, je dalej treba:

C. Da „slavimo slavno slavo Slavov slavnih“, kakor pravi neumerli Ivan Kolar. Nemci so stoletni spomin svojega pesnika Schiller-ja lani káj slavno in slovesno obhajali. Naši bratje Slavjani v Pragu, v Bernu, v Beču, v Zagrebu in drugod so letos na praznik vseh svetnikov gomile obiskali, pod katerimi počivajo slavni Slave sini, so jim vence metali, in, kar je prav slavjansko — so za nje molili. Tudi nam Slovencom ne manjka slavnih mož, ki so se trudili za nas Slovence in slovenske pravice. Da od naših svetnikov ne govorim, le prašam: kdo je bil Vodnik, Vega, Kremlj, Prešern, Čop, Japl, Jarnik, Ahacel in še veliko drugih, katerih imena se svetijo kot mile zvezdice na slovenskem obnebu? Alj jih moremo, alj jih smemo pozabiti? Nehvaležnost je gerdoba in gnjusoba — spominjajmo se svojih narodnih dobrotnikov, in glejmo, da se jih tudi spominja naš zarod slovenski: Narodni duh teh slavnih mož bo tudi ogrel in oživil naš narod za narodnost slovensko!

Slednjič da se nam narodnost slovenska oživi, je treba:

D. Da podpiramo domače narodne naprave. Med te štejemo najprej družbo sv. Mohora: ona vterduje sv. vero, podpira pobožno življenje, na svitlo daje podučne in mikavne knjige, budi ljubezen do slovenščine in tako oživlja našo narodnost. Zatoraj slovanski rodoljub, da zaslužiš to lepo ime, priporočaj in razširjaj to našo narodno družbo! Narodna naprava so tudi naši časopisi, ki se poganjajo za našo pravico in trudijo za izomiko našega naroda. Bili so žalostni časi, da jih imeli nismo, zdaj jih imamo! „V Ljubljani so „Novice“, „Zgodnja Danica“ in „Učitelski časnik“; — v Celovcu: „Slovenski Prijatelj“ in „Glasnik slovenski“; — v Zagrebu „Katoliški list“, „Pozor“ in „Napredak“; — v Novem sadu „Srbski Dnevnik“, „Danica“ in „Slovenka“; — v Praze „Narod“, „Čas“, „Škola a Život“, „Časopis katoliškeho duhovenstva“ in „Blahovešt“ itd. itd. Glejte! slovenskemu rodoljubu serce v persih igra, ko vidi, kako lepo naša reč napreduje; da bi le tudi dnarca bilo, da bi si mogel kaj naročiti! Res časi so terdi, in huda je za denar, — pa ljubezen vse prenaša in vse preterpi, rada položi svoj poslednji vinar na preljubi oltar mile domovine.

Veliko bi nasi narodnosti na noge pomagale farne knjigar-nice, ki se že po več farah nahajajo. Tako se ljubezen do sloven-

skega branja zbuja, zlati čas se ne trati po nemarnem ali grešnem, glava se bistri, serce ožlahnuje, in slovenski narod za drugimi narodi krepko napreduje. — Slovenskim rodoljubom, bolj učenim, pa še priporočujemo društvo za jugoslovensko povestnico v Zagrebu, ktero veselo dela na slovstvenem polju in na beli dan spravlja mnogo zanimivih in imenitnih knjig. Kedar pa vdari tista srečna ura, da nas presvitli vladika Juro Strossmayer povabijo, naj mu pomagamo napraviti jugoslovensko akademijo, kedar vdari ta srečna ura, tedaj bo vsakdo vesel pritekel in odperl svojo domorodno, darežljivo roko. Oh pustite, pustite matico v beli Ljubljani, ne kosajte in tergajte nas še dalej, družite in zedinujte nas sorodne brate jugoslovenske: jugoslovenska akademija v Zagrebu je naše središče! 50.000 fl. je v ta namen že podaril naš prvi mecen in oče premil. škof Strossmayer.

Ravno je prva adventna nedelja. Besede sv. Pavla tudi nam Slovcem veljajo: „Bratje! vemo, da je že ura, da od spanja ustanemo!“ Spali smo dolge leta žalostno spanje narodne nezavednosti — hiral — vmirali smo. Zavedimo se, da smo Slovenci in poslužimo se svetih pravic, ki jih nam so podelili presvitli cesar. Skerbimo, da pri Slovencih živi prava katoliška vera, — da ostanejo stari običaji in slovenski jezik, častimo svoje slavne može in podpirajmo narodne naprave, — in slovenska narodnost bode živela! — II. da se književno bližamo in III. da agitiramo, v prihodnjem letu.

* Iz Celovca. V „Laibacherici“ je nekdo iz Koroškega č. g. c. k. šolskemu svetovavcu Dr. A. C. Pavissich-u toliko kadila potrosil in tako pokadil, da strašno diši in človeka skoraj omoti. Mi slovenskim šolam po Kranjskem in Primorskem le to serčno želimo, da se ta velika hvala poterdi. Č. g. Dr. Pavissich je večidel svojega bivanja v Celovcu bolehal; bolnega človeka pa ničesar ne veseli. Nar večje hvale je vredno to, da je za matico pripraviške šole v Celovcu nabral pri dobrih ljudéh mnogo dnarja. Rajni gosp. Rudmaš so za šolske pripravnike sami darovali vse, kar so imeli; na to ročno misel pa niso prišli, da bi druge ljudi naprosili in povabili, naj oni dajejo. Ravno v ta namen si je g. Dr. Pavissich poiskal nemških in slovenskih spisateljev, ki so mu napravili koledar, ki pod imenom: „Kärntnerischer Volksschulen-Kalender“ že drugo leto izhaja, veliko podučnega raznaša in za šolsko pripravišče lep dnar verže. V tem koledarju beremo letos tudi nek sostavek našega g. Janežiča: ta se nam dozdeva tako mičen in resničen, zraven pa tako imeniten in koristen, da ga celega ponatisnemo in vse č. gg. duhovnike lepo prosimo, naj ga šolskim učiteljem pokažejo. G. Janežič piše takole: „Ljudska šola je podlaga vse ljudske sreče. To je že davno poterjena resnica. Zató je bila vedna skerb cerkvi in državi, da se ljudske šole čedalje bolj množijo in zboljšujejo. Tudi med nami koroškimi Slovenci, ki smo žalibog daleč zaostali v omiki za drugimi narodi, raste od leta do leta število ljudskih šol, kar

δ) Po naših uradnih ali kancelijah gre za premoženje, čast, prostost, clo za glavo marsikterega Slovenca vse po nemško, alj je to prav, alj je to: Vsakemu svoje? Enake dolžnosti enake pravice? Tudi naše postave so imenitne za nas Slovence ravno tako, kakor za Nemce, za tiskanje naših postav plačujemo Slovenci ravno tako, kakor Nemci, — alj je mar prav, da se nam razglašajo v tujem jeziku? Kar je tebi ljubo, je tudi meni drago. Delajmo in trudimo se, da se to prenaredi! — Spoštujmo narodne običaje in narodni jezik — in živela bo naša narodnost! — Da se Slovenci zbudimo, je dalej treba:

C. Da „slavimo slavno slavo Slavov slavnih“, kakor pravi neumerli Ivan Kolar. Nemci so stoletni spomin svojega pesnika Schiller-ja lani káj slavno in slovesno obhajali. Naši bratje Slavjani v Pragu, v Bernu, v Beču, v Zagrebu in drugod so letos na praznik vseh svetnikov gomile obiskali, pod katerimi počivajo slavni Slave sini, so jim vence metali, in, kar je prav slavjansko — so za nje molili. Tudi nam Slovencom ne manjka slavnih mož, ki so se trudili za nas Slovence in slovenske pravice. Da od naših svetnikov ne govorim, le prašam: kdo je bil Vodnik, Vega, Kremlj, Prešern, Čop, Japl, Jarnik, Ahacel in še veliko drugih, katerih imena se svetijo kot mile zvezdice na slovenskem obnebu? Alj jih moremo, alj jih smemo pozabiti? Nehvaležnost je gerdoba in gnjusoba — spominjajmo se svojih narodnih dobrotnikov, in glejmo, da se jih tudi spominja naš zarod slovenski: Narodni duh teh slavnih mož bo tudi ogrel in oživil naš narod za narodnost slovensko!

Slednjič da se nam narodnost slovenska oživi, je treba:

D. Da podpiramo domače narodne naprave. Med te štejem najprej družbo sv. Mohora: ona vterduje sv. vero, podpira pobožno življenje, na svitlo daje podučne in mikavne knjige, budi ljubezen do slovenščine in tako oživlja našo narodnost. Zatoraj slovanski rodoljub, da zaslužiš to lepo ime, priporočaj in razširjaj to našo narodno družbo! Narodna naprava so tudi naši časopisi, ki se poganjajo za našo pravico in trudijo za izomiko našega naroda. Bili so žalostni časi, da jih imeli nismo, zdaj jih imamo! „V Ljubljani so „Novice“, „Zgodnja Danica“ in „Učitelski časnik“; — v Celovcu: „Slovenski Prijatelj“ in „Glasnik slovenski“; — v Zagrebu „Katoliški list“, „Pozor“ in „Napredak“; — v Novem sadu „Srbski Dnevnik“, „Danica“ in „Slovenka“; — v Praze „Narod“, „Čas“, „Škola a Život“, „Časopis katolickeho duhovenstva“ in „Blahovest“ itd. itd. Glejte! slovenskemu rodoljubu serce v persih igra, ko vidi, kako lepo naša reč napreduje; da bi le tudi dnarca bilo, da bi si mogel kaj naročiti! Res časi so terdi, in huda je za denar, — pa ljubezen vse prenaša in vse preterpi, rada položi svoj poslednji vinar na preljudi oltar mile domovine.

Veliko bi nasi narodnosti na noge pomagale farne knjigar-nice, ki se že po več farah nahajajo. Tako se ljubezen do sloven-

skega branja zbuja, zlati čas se ne trati po nemarnem ali grešnem, glava se bistri, serce ožlabtnuje, in slovenski narod za drugimi narodi krepko napreduje. — Slovenskim rodoljubom, bolj učenim, pa še priporočujemo društvo za jugoslavensko povestnico v Zagrebu, katero veselo dela na slovstvenem polju in na beli dan spravlja mnogo zanimivih in imenitnih knjig. Kedar pa vdari tista srečna ura, da nas presvitli vladika Juro Strossmayer povabijo, naj mu pomagamo napraviti jugoslavensko akademijo, kedar vdari ta srečna ura, tedaj bo vsakdo vesel pritekel in odperl svojo domorodno, darežljivo roko. Oh pustite, pustite matico v beli Ljubljani, ne kosajte in tergajte nas še dalej, družite in zedinujte nas sorodne brate jugoslavenske: jugoslovenska akademija v Zagrebu je naše središče! 50.000 fl. je v ta namen že podaril naš prvi mecen in oče premil. škof Strossmayer.

Ravno je prva adventna nedelja. Besede sv. Pavla tudi nam Slovencom veljajo: „Bratje! vemo, da je že ura, da od spanja ustanemo!“ Spali smo dolge leta žalostno spanje narodne nezavednosti — hiralali — vmirali smo. Zavedimo se, da smo Slovenci in poslužimo se svetih pravic, ki jih nam so podelili presvitli cesar. Skerbimo, da pri Slovencih živi prava katoliška vera, — da ostanejo stari običaji in slovenski jezik, častimo svoje slavne može in podpirajmo narodne naprave, — in slovenska narodnost bode živela! — II. da se književno bližamo in III. da agitiramo, v prihodnjem letu.

* Iz Celovca. V „Laibacherici“ je nekdo iz Koroškega č. g. c. k. šolskemu svetovavcu Dr. A. C. Pavissich-u toliko kadila potrosil in tako pokadil, da strašno diši in človeka skoraj omoti. Mi slovenskim šolam po Kranjskem in Primorskem le to serčno želimo, da se ta velika hvala poterdi. Č. g. Dr. Pavissich je večidel svojega bivanja v Celovcu bolehal; bolnega človeka pa ničesar ne veseli. Nar večje hvale je vredno to, da je za matico pripraviške šole v Celovcu nabral pri dobrih ljudeh mnogo denarja. Rajni gosp. Rudmaš so za šolske pripravnike sami darovali vse, kar so imeli; na to ročno misel pa niso prišli, da bi druge ljudi naprosili in povabili, naj oni dajejo. Ravno v ta namen si je g. Dr. Pavissich poiskal nemških in slovenskih pisateljev, ki so mu napravili koledar, ki pod imenom: „Kärntnerischer Volksschulen-Kalender“ že drugo leto izhaja, veliko podučnega raznaša in za šolsko pripravišče lep denar verže. V tem koledarju beremo letos tudi nek sostavek našega g. Janežiča: ta se nam dozdeva tako mičen in resničen, zraven pa tako imeniten in koristen, da ga celega ponatisnemo in vse čč. gg. duhovnike lepo prosimo, naj ga šolskim učiteljem pokažejo. G. Janežič piše takole: „Ljudska šola je podlaga vse ljudske sreče. To je že davno poterjena resnica. Zató je bila vedna skerb cerkvi in državi, da se ljudske šole čedalje bolj množijo in zboljšujejo. Tudi med nami koroškimi Slovenci, ki smo žalibog daleč zaostali v omiki za drugimi narodi, raste od leta do leta število ljudskih šol, kar

očitno spričuje, da tudi naš narod vedno bolj spoznava potrebo temeljitega pouka v narodnih šolah. V njih se izobrazuje in požlahtnjuje um in serce naše mile mladine, po njih se širi prava keršanska omika med prostim ljudstvom in ž njo tudi raste blagostanje národno. Dobra ljudska šola je v resnici nevsahljiv vir koristnega znanja, brez kterega ni in ga ne more biti napredka v ljudskem življenju.

Koliko so pa doslej ljudske šole našemu národu koristile? Koliko so doslej storile za pravo izobrazbo našega národa in našega jezika? Ali so tudi zanj postale nevsahljiv vir koristnega znanja in podlaga njegovega blagostanja? Z žalostnim sercom mora vsak nepristransk domorodec spoznati, da nam naše ljudske šole še niso donesle tistega žlahtnega sadú, ki ga gre po vsi pravici od njih pričakovati. Izneverile so se svojemu narodu, postale so nenárodne, zato niso mogle pognati korenin med národom, da bi mu bile na časno in večno srečo. Kjer zanemarja šola svoj pravi cilj in konec, ki edino obstoji v izobraževanju in požlahtnovanju uma in serca ljudskega; kjer se potrebne znanja in vednosti malim otročičem v tujem, jim še nerazumljivem jeziku razlagajo; kjer učiteljeva prizadeva za šolsko mladino ne seže dalje kakor do tesnih mej šolske izbe: tam, ljubi moj prijatelj! ne moreš upati blagoslovljene žetve za ljubo mladino; v tacih šolah se bo malo priredilo pridnih kristjanov, še manj pa pridnih deržavljánov, katerih serca bi gorele za svoj národ in za svojo domovino. Da bodo postale naše šole v resnici nevsahljiv vir sreče in blagoslova za národ in za deržavo, je pred vsim drugim potrebno, ljubi moj šolnik! da postaneš:

a. pravi národski učitelj! Um in serce človeško se more navadno le v domači besedi izobraziti in požlahtniti, v besedi materni, ki imá narveč moči nad človeškim sercom. Domača beseda se bo serca naše mladine prijemala in šolski nauk bo šel spešno od rok, da bo veselje za učitelja in za učence. Naj bo torej za slovenske otročiče šolski nauk v ljudski šoli skozi in skozi slovenski, dokler niso popolnoma terdni v domači knjižni besedi (v slovenski slovnici). Dokler si tvoj učenec ni pridobil popolnega znanja svoje materinščine, ne muči ga s tujim jezikom; šele na tej terdni podlagi moreš spešno, toda počasi dalje zidati in svoje učence v višem razredu tudi nekaj s tujim jezikom soznaiti, da se ga pozneje v življenju laže priučé: v ljudski šoli se ga še nikdo ni izučil. Dosti si opravil in očitne pohvale si vreden, če si naučil svoje učence višega razreda, da vedó vsakdanje vidne predmete tudi v tujem jeziku imenovati, jim njih lastnosti in potrebne djanja prilagati ter jih v priproste (enojne) stavke skladati; popolnoma si zadostil viši postavi; za takó imenovano „Diktandoschreiben“ si pa ne beli glave, ker samo potrebnemu nauku časa jemlje, koristi pa nobene ne donaša. Ves ta nauk, vse to poimenovanje raznih predmetov in zlaganje enojnih stavkov, pa naj se godí brez vsacih bukev in naj kmalo zgine iz naših pervih

šola berilo „nemško-slovensko“, ki je že toliko ran vsekalo našemu ljudskemu poduku: čistoslovensko berilo naj stopi na njegovo mesto. Kdor v ljudski šoli domačo besedo zanemarja in odriva, ta greši zoper voljo visokega cesarskega ministerstva, ki je o raznih priložnostih zaukazalo, naj se razlaga v narodnih (ljudskih) šolah ves nauk v narodnem (pri nas v slovenskem) jeziku; ta greši pa tudi zoper postavbe c. k. deželne vlade, kakor tudi zoper visokovredni knezoškofijski konzistorij, ktera sta večkrat opominjala, da se na tanko spolnujejo dotični ukazi visokega ministerstva.

Ako hočeš svoje učence s pridom slovenskega jezika učiti moraš pa:

b) tudi sam dobro znati slovensko slovnico in vse lastnije slovenskega jezika. Kakó hočeš drugih učiti, česar sam ne znaš! Kdor nima, ne more kaj dati. Da to popraviš, kar je bilo morde pri tvoji izomiki zanemarjeno, to bodi tvoja prva skerb. V ta namen prebiraj marljivo slovenske šolske bukve in druge dobre slovenske knjige in časopise, zraven pa tudi slovnice ne zabi, v kateri najdeš razloženo vse potrebno slovnisko blagó. Kmaló se boš privadil čistega slovenskega govora, da te bo veselje poslušati. Velika sramota je vsakemu učitelju, ki v šoli lepo slovenščino pači in pakedrá, da te po vsem životu zbada in terga; bolj bi se mu prileglo, da bi ga mojstraskaza iz šole spokali, ter mu kramp in motiko v roke podali. Vse svoje proste ure obrni in porabi za lastno izobraževanje; kdor hoče druge učiti, se mora sam učiti, to je, v svojem znanju vedno napredovati. Samo izobražen učitelj more druge izobraževati. Naj napeljuje tudi svoje učence, da ne bodo samo v šoli, ampak tudi na domu radi prebirali naravnopodučne in druge koristne bukve, in tako v svojem znanju vedno napredovali. Vsakemu mlademu sercu naj se vcepi ljubezen do dobrih bukev; dobre bukve v rokah mladenčevih so gotovo znamenje, da je dober kristjan in zvest državljan. Naj toraj učitelji po deželi pogosto opominjajo svoje šolarje družbe sv. Mohora v Celovcu, ki ima imenitni namen, da izdaja in razširja dobre bukve med slovenskim ljudstvom. Naj bi tudi med malimi šolarji štela prav obilno družnikov, kar bi bilo na veliko čast šolarjem in učitelju ter jim na veliko srečo.

c) Lepa pesem je žlahtna reč. Več je vredna kakor srebro in zlato. Lepih pesem glas seže v deveto vas. V lepih pesmah kipé naše serca gori v sveto nebó. Rad ostani, kjer pojó: hudobni pesem nimajo. Lepa pesem gre iz serca v sercé in ga gane za dobro vse. Ti in anaki pregovori jasno spričujejo, koliko cene je lepo petje. Ni je rečí, ki bi imela večje moči nad človeškim sercom, kakor jo ima lepih pesem glas. Zató naj ljudski učitelj nikdar ne zabi, da tudi šolskemu in cerkvenemu petju posveti svojo posebno skerb. Naj pridno vadi v petju svoje učence, ki jim je gerlo za petje

ustvarjeno, da bodo pri sv. maši radi popevali in takó že od mladih nog slovesnost cerkvenega opravila povikševali. Lep izgled bodo mladim in starim in svest si moraš biti serca in ljubezni vseh faranov.

d) Kolikor ti okolščine pripuščajo, vadi svoje učence tudi sadjoreje in drugih za kmeta koristnih vednosti; vsajaj jim pri vsaki priložnosti v serce ljubezen do domovine, da prirastejo zvesti domoljubi, in pred vsim drugim se trudi, da bodo vedno rasli v čednostih pred Bogom in pred ljudmi kot pravi nebeščani. Nar več boš opravil s svojim lastnim izgledom: bodi torej sam pobožen in kreposten. Sveta vera človeka požlahtnuje in ga časno in večno srečnega stori: naj bo torej podlaga in središče vsega šolskega nauka.

Učitelji! nikdar ne zabite svoje težke, pa imenitne naloge in naj vam bo vedno pred očmi edini cilj in konec ljudskih šol, ki je izobraževanje in požlahtnenje uma in serca mladostnega: in kmalo bodo jele naše šole na novo cveteti in donašale bodo stoternega sadú národu in deržavi.

Ali to ni vsaka beseda zlata vredna? Res je — pa kaj nekterim preveč bije na slovenski zvon; zatoraj se mu je pritiknilo tole: „Zur Beleuchtung des vorhergehenden Aufsatzes“. Ta „Beleuchtung“ navadja nektare postave, ki so za ljudske šole po Koroškem zastran jezika na svitlo prišle od l. 1848 do l. 1857, to je tiste leta, ko je na Dunaju gospodarila nemška centralizacija, slovenskim šolam Kerške škofije je pa terd Nemec zapovedoval. Ni čuda, da je v tej „Beleuchtung-i“ od same nemške svitlobe in bliščobe otemnela in zibnila skoraj vsa slovenščina. — Pa zibnilo bo in se pozabilo na Koroškem ime marsikterega gospoda, živela in cvetela pa bo slovenščina na Koroškem!

Od našega novega šolskega svetovavca se pa „Glasniku“ tole piše iz Ljubljane: „Zagotoviti vas moram, da je g. dr. Močnik ves mož na svoji stopnji. Mati Krajna mu bo vedna hvaležna za veliko dobrih šol, ktere ji je njegova modra in bistra glava naklonila in osnovala. In mi učitelji ga bomo imenovali začetnika „zlatega učiteljskega veka na Kranjskem“. Tudi Slovenija mu mora biti hvaležna, ker je toliko skerbel za nje pravice v šoli in posebno pri osnovi novih šolskih bukev. Prav neradi ga pustimo iti iz naših milih krajev, kjer je še dosti dela na učiteljskem polju. Zeló vam privošimo tega verlega moža tudi v vaše polje. Prepričali se boste, da ste dobili bistro glavico, dobro sercé in neutrudenega delavca. Bog ga vam ohrani veliko let zdravega in čverstega, kakor je bil pri nas!“ Pri njegovem odhodu so mu pa zapeli hvaležni učeniki na Kranjskem sledečo pesem:

Hitro cvetice so nam usahnile,
Zgodaj minulo je leto gorkó;
Ptice, prekmalo so nas zapustile,
Drevje tak zgodaj stoji že goló; —

Bèrznèje še so nam leta zbežale,
Ktere so s Tabo cvetele pri nas;
Mile čutila so vse nas navdale,
Ko se napočil ločitve je čas.

Skušeni umétnik narisa osnovo —
Kak naj se novo poslopje začne,
Kake, kak gladi se kamnje sirovo —
Kako se stavi, da v versto vse gre;
Tako si tudi pri navku, izreji
Možster gotovi nam vedno Ti bil;
Svetil obraz je v ljubezni gorkeji
Tebi se, ko si nas resno budit.

Tvoja beseda je bila odkrita —
Redko tak jezik se zdaj govori —
Segala v sèrce, od koder izvita,
Zernu enaka, ki bistro kali.
Rane, težave spoznaval si naše,
Trud neprestanjen je bil Ti sladkost, —
Trebil marljivo domače si paše,
Živel za národ, cesarja, krepóst.

Bog naj Te plača obilno, bogato,
Kar si zasadil domovju v sèré,
Rastlo, doneslo bo sadje nam zlato,
Zraven blišalo bo Tvoje imé. —
Serc prehvaležnih Te spremlja obilo,
Venec spomina Ti spleta naš rod;
S solznim očesom rečemo še milo:
Bog Te obvari in vodi povsod!

Mi mu pa kličemo z veselimi in zaupnim sercom nasproti „dobro došel!“

* Iz Celovca. Bili so časi, ko se je več govorilo, manj pa pisarilo, ko je več veljala živa beseda, manj pa mrtva pismenka. Vladaři so v državnihi zborih okoli sebe zbirali velikaše svojega ljudstva, in ustmeno se pogovarjali in sklepovali zastran državnihi potreb. Škofovi so v diecesanskih sinodah okoli sebe zbirali prednike svojega duhovništva in ustmeno se pomenkovali in odločevali, česar je treba vernim ovčicam. In tisti časi so bili — priča nam je svetovna in cerkovna zgodovina — tisti časi so bili veseli in srečni za državo in cerkev. Pa časi so se sčasoma sprevergli: ni se več govorilo, jelo se je pisariti, ni več veljala beseda — jela je gospodovati pismenka — pa ne državi ne cerkvi na srečo in slavo. — Pa hvala Bogu! spet se je jela ta reč preminjati. Naš presvitli cesar so v svojej modrosti sklenili podreti pisarijo in oživiti besedo: dobili bomo državni zbor, deželne zборе in svobodne občine. Tudi v katoliški cerkvi se iz dolgoletnega spanja zbuja stara živa beseda: obhajajo se provincijalne sinode, za kterimi morajo priti diecesanske sinode. Še enkrat hvala Bogu! duhovniki bojo spet dušni pastirji ne pa pisarji. Na Bavarskem je ta srečna doba že blizo, kaker se dovemo iz nekega sastavka, ki smo ga te dni brali v „Wiener-Kirchenzeitung“. Radi bi ta sastavek poslovenili, pa on reže in pika tako, da ga rajši podamo od besede do besede po nemško, naj nihče ne misli, da smo mi kaj soli in pelina pridjali. „W. K.“ piše na strani 741 takole: „Zum Synodalwesen.“ Die „Augsb. P. Ztg.“ bringt in Berücksichtigung der in den Diözesen Baierns wieder einzuführenden Synoden Folgendes:

„Nicht leicht wurde auf kirchlichem Gebiete eine Erscheinung allenthalben so freudig begrüsst, wie die Wiedereinführung der Provinzialkonzilien, mit der in neuerer Zeit einige Metropolitansprengel vorangegangen sind. Man hat daran zugleich auch noch die weitere

zuversichtliche Hoffnung geknüpft, dass diesem Beispiele nicht nur die übrigen Metropolen sehr bald folgen werden, sondern auch die ebenso allgemein erwünschten Diözesansynoden nun nicht mehr lange auf sich werden warten lassen dürfen!

Wie auf dem Gebiete der kirchlichen Architektur das Aufgeben des sogenannten altdeutschen (gothischen) Baustyls geradezu zur Ueberladung mit barockem Plunder und zum Zopfstyl geführt hat, ebenso führte auf dem Gebiete des Rechtes die Hintansetzung der altgermanischen Rechtsprinzipien und Verfassungsgrundlagen auch zu dem überladenen und vielzopfigen Bureaukratismus. Auch auf kirchlichem Verwaltungsgebiete äusserte die völlige fast gleichzeitige Ausserachtlassung des Synodalwesens einen ähnlichen nachtheiligen Einfluss! — Wie man nun, des barocken Plunders satt, auf dem Gebiete der kirchlichen Baukunst angefangen hat, wiederum zu den erhabenen altdeutschen Meisterwerken, in denen die christliche Kultusidee in architektonischer Beziehung gewissermassen ihren höchsten, erhabensten und angemessensten Ausdruck gefunden, sich in denselben gleichsam krystallisirt hat, zurückzukehren und auf Grundlage derselben fortzubauen, — ebenso langt man auf dem Gebiete des Rechtes und des Verfassungswesens, um aus dem Labyrinth des Bureaukratismus herauszukommen, wiederum nach den altgermanischen Rechtsprinzipien und Verfassungsgrundlagen zurück, um dadurch einen unseren nationalen Verhältnissen entsprechenden Fortbau zu ermöglichen. — Auch auf kirchlichem Verwaltungsgebiete scheint man es nun eingesehen zu haben, wohin man sich durch die völlige Ausserachtlassung des Synodalwesens verrannt hat, und fühlt sich darum wieder zur Rückkehr zu der Tridentinischen Vorschrift gedrungen! — Das Synodalwesen ist nicht etwa so ein kirchliches Institut, das wie eine neue Regierungsmassregel oder ein sogenannter Systemwechsel erst seine Erprobung zu bestehen hätte, sondern es ist aus dem kirchlichem Leben selbst hervorgegangen und hat sich durch mehr denn eine tausendjährige Erfahrung als probat erwiesen. — Dasselbe ist gleichsam das nervöse Band, das die einzelnen Glieder des hierarchischen Körpers zusammenverbindet und in Lebensthätigkeit erhält, durch welches dessen Lebenscirculation vor sich geht! — *Neglectis enim synodis non aliter ecclesiasticus ordo diffluit, quam si corpus humanum nervis solvatur*, sagt das Konzil von Köln von 1549. Und es kann auch nicht geleugnet werden, dass mit Vernachlässigung der Synoden die kirchliche Ordnung vielfach auseinander gegangen, ein stagnatöses Verhältniss eingetreten, und die Beziehungsthätigkeit der einzelnen hierarchischen Stufen und Glieder zu einander hauptsächlich eine papierene geworden ist. Der innere Lebensnerv wurde damit abgerissen und der christliche Lebensprozess gerieth ins Stocken. Die Befugnisse der Synoden konzentrirten sich in die gegenwärtige Ordinariatsgewalt, und der Hilfsklerus ist nun seiner Stellung nach fast zum völligen Prole-

tariat herabgesunken! Durch Wiedereinführung der Synoden wird der Klerus wieder mit einander durch ein innigeres Band verbunden und umschlungen und zu einander in eine lebendigere Beziehungsthätigkeit gesetzt. — Durch das Aufhören der Synoden ist die Kenntnissnahme des Bischofes von dem Gesamtzustande der Diözese eine andere geworden. Früher lernte derselbe den Zustand seiner Diözese durch eigene Anschauung und seinen Klerus persönlich kennen. An die Stelle desselben ist nun die papierene Berichterstattung, das Pauschal-Noten- und das Personal-Aktenwesen getreten! Und welcher Kontrast findet dabei oft statt? Mit Recht sagt darum Philipps, dass, wenn die Diözesansynode sonst gar keinen anderen Zweck hätte, als den, dass sie die Veranlassung dazu böte, dass der Bischof doch mindestens einmal im Jahre mit dem grössten Theile seines Klerus zusammenkäme, um sich als der Vater mit seinen Söhnen wiederzusehen, schon dieser Gewinn nicht hoch genug angeschlagen werden könnte. Für den Bischof gibt es keinen bessern Weg sich von dem Gesamtzustande seiner Diözese einen klaren Begriff zu machen, als den der Synode.

Mit Vernachlässigung der Synoden ist auch das für das Priesterthum ebenso schmachliche wie verächtliche geheime Denunziationswesen eingetreten, das gewöhnlich seinem Ursprunge nach aus trüber und fauler Quelle kommt, zu seinem Inhalte — wenn nicht geradezu Unwahrheit, Lüge und Verleumdung — so doch meistens Verdrehung, Entstellung und Verdächtigung hat, seinen Motiven nach durch Heuchelei, Schmeichelei, Selbstpharisäismus und oft geradezu durch Bosheit geleitet, dahin abzielend und dazu berechnet, den niederen Klerus des Vertrauens zu seinen Höheren zu berauben, Misstrauen inzwischen auszusäen, und durch die sonst undurchdringliche Phalanx des Priesterthums zu durchbrechen, und von welchem Dr. Fuchs in seiner „Moraltheologie“ Seite 470 mit so trefflichen Worten sagt, dass es schwer zu entscheiden, wer verächtlicher sei, die Behörde, welche dasselbe hegt und pflegt, oder der Elende, der sich zum Werkzeug hiezu hergibt! — Durch die Synode wird der Schlangenbrut desselben der Kopf zertreten. Der Klerus tritt wieder in ein viel näheres und innigeres Verhältniss zu seinem Bischofe. Dieser lernt dadurch selbst seine Berufsthätigkeit und Amtsführung, sowie sein Verhalten kennen. Der Bischof kann hiebei selbst — wenn es nöthig — sein väterliches Ermahnungsrecht üben. Der Klerus wird im Hinblick auf seine Mitarbeiter im Weinberge des Herrn und vor seinem Oberhirten — mit neuen Vorsätzen zur erneuerten Berufsthätigkeit und streng priesterlichem Verhalten erfüllt werden. Und wenn Einer gestrauchelt, so wird ihn schon der Hinblick auf seine berufstreuen Mitbrüder — gleich den wankend gewordenen Märtyrern — wieder aufrichten und befestigen. Durch das Synodalwesen wird das bisherige priesterliche Strafverfahren wieder ein ganz anderes — und mit Recht sagt darum

das Konzil von Trient sess. XXIV. c. 2, dass es unter anderen auch pro corrigendis excessibus wieder einzuführen sei. Es ist das geeignetste Mittel zur Wiederherstellung der Kirchenzucht und zur Hebung der Disziplin. Durch das Synodalwesen kann hauptsächlich ein berufstüchtiger Klerus herangebildet werden, dasselbe ist auch das geeignetste Mittel zur wissenschaftlichen und berufstreuen Fortbildung desselben! — Durch das Synodalwesen wird der mächtigste Sporn und Antrieb zu einer erneuerten und grösseren Berufsthätigkeit gegeben! Wenn mit demselben auch auf geeignete Weise Exerzitien verbunden werden, wie neu belebt, gestärkt und gehoben kehrt dann der Klerus heim! — Ein Geist wird alle Lebensadern durchdringen, Einheit wird in den Grundsätzen und im Wirken werden!

Auch zur Sittenverbesserung ist die Synode das geeignetste Mittel. Pro moderandis moribus, sagt das Konzil von Trient, zumal wenn damit die vielfach auch ausser Uebung gekommenen Diözesansynodationen verbunden werden. Auf der Synode lernt der Bischof die sittlichen Zustände und Gebrechen des Volkes kennen. In den Diözesansynodationen findet derselbe Gelegenheit, auch ein Wort an dasselbe zu richten. Und ein Wort seines Oberhirten fruchtet bei demselben oft mehr als eine ganze Mission. Und der Seelsorgeklerus findet darauf wiederum ein leichteres Feld seiner Wirksamkeit.

Zur Förderung der kirchlichen Einrichtungen kann nichts so sehr beitragen als das Synodalwesen. Den Rath des Klerus zu hören und sich nicht von demselben zu isoliren, ist zwar nicht immer eine für alle Verhältnisse und Angelegenheiten der Diözese etc. etc. streng gebotene Pflicht des Bischofes, jedoch eine Konsequenz, welche aus der richtigen Stellung Beider zu einander hervorgeht! — Wie viel Angelegenheiten kommen nur bei den heutigen Zeitverhältnissen vor, in denen es unumgänglich geboten ist, die Erfahrung des Seelsorgeklerus zu Rathe zu ziehen!

Die Wiedereinführung der Synoden gebietet das Konzilium von Trient mit den Worten sess. XXIV. c. 2: „Die Provinzial-Konzilien sollen, wo sie unterlassen worden sind, zur Hebung der Sitten, zur Verbesserung der Vergehen, zur Beilegung von Streitigkeiten und zu noch anderen durch die heiligen Kanones eingeräumten Dingen wieder erneuert werden. Dieselben sollen wenigstens alle drei Jahre, desgleichen die Diözesansynode alle Jahre gefeiert werden. Sollten sich hierin sowohl die Metropolitane wie die Diözesanbischöfe und der übrige Klerus als nachlässig bezeigen, so verfallen sie in die durch die heiligen Kanones verhängten Strafen.“ — Nicht leicht wird eine Pflichterfüllung mit so grossem Segen begleitet sein!

Provincialia concilia — sicuti omnia sunt — pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis aliisque ex sacris canonibus permissis renovantur. Eaque saltem triennio et synodi quoque dioecesanæ quotannis celebrentur. Quodsi in his tam metro-

politani quam episcopi et alii suprascripti negligentes fuerint, poenas sacris canonibus sancitas incurrant."

Iz Gorice. Celo leto skoraj vsak mesec sem kaj v Pri-
jatelju dopisoval, spodobi se, da še zadnjega mesca leta praznega ne
pustim, akoravno nimam kaj posebnega pisati. Šolsko leto se je pri-
nas pričelo po stari navadi po vseh svetih, in tu je malo kaj pove-
dali, ker se to vsako leto ponavlja; samo to moremo pristaviti, da
imamo letos v Gorici tudi uže prvo leto višje realke, ker smo do
šadaj imeli samo tri razrede nižje realke. Novo je tudi še to, da so
čast. šolske sestre to leto odperle pensionat, in je njih število zato-
rej pomnoženo. Zastran notrajne uredbe tega penzionata ne vem nič
posebnega naznaniti, ker nisem do te ure nobenega razpisa še v
roke dobil, s katerim je bilo to njih pričetje svétu oznanjeno. More-
biti bo mogoče drugikrat kaj več od tega povedati, ako kaj več po-
zvem. Očitne nižje šole in pa gimnazijske šole nimajo nič novega
letos, vsaj meni ni nič do mojih ušes prišlo, tedaj vse pri starem. Da
je tukajšna gimnazija letos enega svojih učiteljev po smerti zgubila,
je menda uže sploh znano, namreč čast. O. Romana Pretnerja,
iz reda sv. Benedikta, ki so, ako dobro pomnim, mesca oktobra v
Gradcu umerli. Ravno tako so v stan pokoja stopili čast. g. Matevž
Hladnik, dosadanji učitelj na tukajšni realki. — Bogoslovske šole
tudi nimajo mnogo novega to leto, ako ne štejemo sem patrologije,
ki se letos zopet v drugem letu uči po dve uri vsak teden; in ravno
tako po dve uri na teden v prvem letu se uči naš mili jezik, ki so
ga nas naj pred naše matere učile. Uči se pa tako, da se na staro-
slovenščino poseben ozir ima in da se Ilirci in Slovenci enako vadijo
vsakter v svojem domačem narečji.

POVABILO.

„Kdo terka? kdo je?“ „**Slovenski Prijatelj**“ je: „Novo leto
nosi — Vas darova prosi“; dá, lepo prosi, da mu tudi prihodnje leto
dovolite dohajati pod Vašo streho. Prizadeval si bo, da Vam čedno
postreže in donasa raznih lepih reči. Donašal bo prihodnje leto:

1. Pridige za vse nedelje in zapovedane praznike
celega leta, pa vselej cel mesec popred.

2. Pridige po lavretanskih litanijah, ktere se morejo
rabiti za Marijne praznike in mične Smarnice.

3. Kolikor bo prostor dopuščal, tudi pridige za bolj znane
svetnike pa za razne cerkvene slovesnosti.

4. „Novičar“ bo posebno letos imel dosti priložnost, Slovencom kaj novega in lepega povedati. 20. oktober nam je prinesel novo dobo, dobo veselo in upolno; pa pečeni golobi nikomur v usta ne leté, zato je tudi nastala doba, da rok križem ne deržimo, ampak da marljivo delamo in se poganjamo za pravice, ktere si pridobiti zamoremo po cesarski besedi. Na noge toraj, blagoselčni rodoljubi! pero v roke in pridno dopisujte iz vseh krajin naše mile Slovenije! Stopite na polje narodno in politiško!

5. „Slovenski Prijatelj“ bo naznanoval vse, kar družbo sv. Mohora zadeva, in slednjič

6. Duhovne zadeve iz vseh slovenskih škofij. Izhajal bo, kakor dozdej, vselej 15. dan vsakega mesca na štirih polah, in veljal štiri goldinarje avst. veljave, za gg. bogoslovce pa tri gold. a. v. Pervi list l. 1861 pošljem vsem starim naročnikom; kdor ni volje, zanaprej prejemati ga, je lepo prošén, da na nadpis postavi besedo „retour“, in mi ga pošlje v Celovec nazaj, kdor pa tega opusti in prvega števila nazaj ne pošlje, temu se bo „Slov. Prijatelj“ tudi zanaprej pošiljal, pa tudi naročnina tirjala. Kdor za minulo leto naročnine še plačal ni, ga lepo prosim za njo!

Morebiti da je kdo volje, vse tečaje, v kterih se nahajajo pridige in keršanski nauki, naročiti si; imam jih še 10 celih iztisov in dajem jih č. č. gospodom, ki se tudi za l. 1861 kot naročniki oglasijo, za 12 gld. a. v.; to je tečaje od l. 1856, 57, 58, 59, 60; posameznih tečajev pa imam le od let 1857 in 1858, in dajem tečaj po 2 gld. a. v. Tečaj nemških pridig za vse nedelje in praznike velja 5—6 gld. in so javelne boljše in pripravníše; po verhu so pa še druge pridige, kerš. nauki, drugi sostavki in roba je naša, slovenska, domača, ktero podpirati je lepo in potrebno.

Naročnina! prosim, naj se pošlje v frankiranih listih in ob pravem času, da se poredno pošiljanje ne preterga. Komur kaj od minulih let manjka, naj se oglaší, da se mu zgubljeno nadomesti. Tudi se more, komur se ljubi, naročnini „slov. Prijatla“ pridjati naročnina za vse hvale in podporo vrednega „Glasnika“, ki velja za celo leto tri gld. a. v. Letnina za družbo sv. Mohora naj se pa rajše pošlje po dotičnih dekanijah, ki bojo po svojih farah plankete za vpisovanje družnikov razposlale. Le kdor družbine knjige po pošti prejemati hoče, more zdaj letnino poslati, naj pa tudi 40 kr. a. v. za poštnino pridene.

Vsem č. č. gospodom, ki so mi kakor si bode pomagali, se lepo in ponižno zahvaljujem in jih serčno prosim, naj me tudi v prihodnje ne zapustijo, timveč mi novih podpornikov pridobiti si prizadevajo. Naša domaca reč je vsa še mlada in šibka in potrebuje duševne in materijalne pomoči. Alite domorodci in prijatli, da mi je ne bote odrekli? Saj gre za sveto cerkev, za slovensko šolo in drago domovino. Božja pomoč!

POVABILO DRUŽBE SV. MOHORA.

Kmalò bo minulo prvo leto, kar je bila družba sv. Mohora na novo osnovana in kot cerkvena bratovščina od sv. Očeta papeža potrjena. Zato vabi ob začetku novega leta družbin odbor vse rodoljubne Slovence, ki jim je mar prave keršanske omike našega naroda, da jo blagovolijo tudi v prihodnjem letu po moči podpirati, njeno osnovo priprostemu slovenskemu ljudstvu naznanjati, ter jej takó od leta do leta več družnikov pridobivati, da jih bo čedalje več in čedalje lepših bukev na svitlo dajati zamogla. Posebno prosimo častito duhovščino, da jo vzamejo pod svojo posebno skerb in varstvo.

Letos je spravila naša družba na svitlo štiri nove bukvice, vsaj rayno toliko jih bo podala častitim družnikom tudi v prihodnjem letu, namreč: 3. in 4. zvezek „slovenskih Večernic“; „koledarček za leto 1862“, ki bo prinesel tudi natanjčen po škofijah in dekanijah sestavljen imenik vseh družnikov, „zgodbe sv. pisma novega zakona in popisovanje sv. dežele“, verh tega pa še knjigo, pod naslovom „Žganju slovo, vojsko“ ki jo je v ta namen družbi (blizo 1000 iztisov) poklonil čast. g. J. Volčič, kteremu bodi tu očitno preserčna hvala izrečena. Razpošiljale se pa bodo bukve poleg §. 2. opravičnega reda trikrat v letu (mesca marca, julija in novembra) po visoko častitih dekanijstvih, kterim razpošlje družba te dni posebno listino za vpisovanje družnikov v okraju njihove dekanije s preserčno prošnjo, da jo blagovolijo od fare do fare poslati, da čast. gg. farni predstojniki imena nabranih družnikov vanjo vpisati morejo. Ob enem pa prosi podpisani odbor tudi vse častite gg. fajmoštre in samostojne duhovne, da kot farni družbini predstojniki po fari družnike nabirati, njih letne plačila prejemanj, ter visoko častitim gg. dekanom jih izročevati blagovolijo, po kterih jim bodo tudi družbine bukve dohajale.

V družbo sv. Mohora more stopiti vsak katoliški kristjan vsakega spola, vsakega stanú in vsake starosti; plača pa vsak družnik 1 gld. letnine; kdor se pa hoče za vse žive dni znebiti plačila in postati dosmertni družnik, ta plača poleg §. 4. opravičnega reda v družbino matico v kovanem dnarju ali v bankovcih 15 gld. na enkrat, ali pa po 7 gld. 50 kr., dvakrat v teku enega leta. Kdor želi izmed družnikov pa družbine bukve ter do vezane dobivati, ta naj priplača letnini ali dosmertnini za vsako leto 30 kr. nov. dnarja.

Kdor ne živi v kaki slovenski dekaniji, ali kdor želi družbine bukve po drugi poti, kakor po častitih dekanijstvih, prejemanj, ta naj se oberne v frankiranih listih naravnost v Celovec pod nadpisom „Družba sv. Mohora v Celovec (Klagenfurt)“; noben družnik pa naj ne pozabi družbi (bodi si po čast. farnih predstojnikih, bodi si narav-

nost po pošti), na znanje dati, v kateri slovenski dekaniji domuje, kakor tudi očitno izreči, če šele prvič (kot nov ud) v družbo stopi da se vpiše poleg §. 2. v braternal bukve. Medletne preselovanja posameznih družnikov naj se družbi za časa naznanjajo, da nobena zmešnjava ne navstane. Kdor bi pa hotel posamezne družbine bukvice pod križnim zavitkom plačila proste po pošti prejemati, naj priloži za vsake bukvice 10 nov. krajcarjev. Vse na slavo Bogu in na čast domovini!

V Celovcu 1. decembra 1860.

V imenu vseh odbornikov:

Dr. Valentin Müller, korar in viši ogleda ljudskih šol na Koroškem, kot družbin vodja.

Anton Janežič, c. k. učitelj više realke, kot družbin tajnik.

Duhovske zadeve.

* **Kerška škofija**: Č. g. Pacher David je dobil faro Tiffen, Ertler Peter kuracijo Ljubno, in Feichtinger Franc je fajmošter v Gustajnu. Č. g. Kasda Alojz gre za provizorja v Dropolje; čč. gg. kaplani so prestavljeni: Hrobatič Jož. v Lieseregg, Kren Jož. v Grebinj, Eichholzer Albert v Gustajnu, in Bornšek Maks v št. Kocian. Umerla sta: Pagani Vacslav, dekan v Wolfbergu, in znani domorodec Katnik Alojz, stolni kaplan v pokoju. R. I. P.

* **Goriška nadškofija**: Č. g. Furlan, kaplan v Ronkah je postal veliki kaplan ravno tam; g. Evg. Valussi, seminjski mašnik ali predposvečenec doktorand bogoslovstva na Dunaji; vis. č. g. Štefan Doljak, doz. ekspositus v št. Mauru, je izvoljen župnik in dekan v Devinu; g. Jož. Masera, bovski kaplan pride za eksposita v št. Maur; namest njega v Bovec novomašnik g. Janez Kuštrin; g. Ang. Venturini je prestavljen v Joaniz, in namest njega pride v Grado za učitelja novomašnik g. Janez Ferlat.

* **Teržaska škofija**: Za fajmoštra v Muje je prišel Karol Mecchia bivši Kooperator in Korviker v Kopru; na njegovo mesto v Koper pa Jak. Bonifazio bivši kooperator in šolski učenik v Momiani; — Franz Repič, kooperator v Pičnu pride za kooperatorja in šolskega učenika v Sušnjevicu, na njegovo mesto v Pičnu pa pride Anton Zupančič, bivši koop. in šolski učenik v Sušnjevicu.

* **Ljubljanska škofija**: Sledeči čč. gg. kaplani so prestavljeni: Alijančič Jož. v Dol, Pleničar Šim. v Ig, Dolinar Jan. v Breznico, Kikel Tom. v Vinice; Babnik Jern. v Železnike; Meglič Jož. v Dole, Voglar Jož. v Mirno, Voglar Jan. v Kamnik, Boncelj Jož. v Smartno pri Kranji. — Obolela sta č. g. Orehek Jan. in Peharc Vacslav; — umrl pa je Nachtigal Jož. fajmošter na Dobrovi. R. I. P.!

* **Slava! „Pozor“** je prinesel danas 14. decembra iz Zagreba vlastoručno pismo, v katerem presvitli cesar banski konferenciji dovolijo vse, česar je prosila: Hervati imajo po vseh tudi naj viših urelih svoj materni jezik, imajo dvorsko dikasterijo — in Dalmacijo zjedinjeno.